

REVELESEN

O 65 kirismas to oah ee, vasuksuk in a peah hah pe Ieesu' manuh pa vöön va kin, ke Jon kiun o kiun va'ih. A tääm ne' to kinkiu non o kiun vëh, o te' varih to vavetet ne e Ieesu' nee to vakmis raoe ko vöknah ee pee. E Jon to iu non raoe se sun vakis ne po vaman, me pa vatet e Ieesu', ivëh, ke' kiun o kiun va'ih. Manih pa kiu pe Ieesu', e Sosoenën se komtön en po te' to vakihat me ne poë, me e susun po ora' hat. Ko nok vavih en po te' varih to vavetet ne poë, pare hikta këh poë. E' a tah ne Jon to kiun suk po kiun va'ih.

A Soe Ne Kristo To He' E Jon

¹ A soe vëh ne Sosoenën to he' voh e Ieesu' Kristo, ke' he' pet a te' kikiu pe' e Jon pa vataare poan a ma tah se tavus oho' ee. E Sosoenën to vanö ma' a ankerö' pe' manih pa te' kikiu vëh e Jon, pan e' se vataare pet a ma meh te' kikiu pe'. ² E Jon to soe tavus en pa ma soe ne' to tēnan, me a tah ne' to ep voh en. E' a ma soe poë varih to tane' ma' manuh pe Sosoenën, me a ma soe to vatvus vateera' ne e Ieesu' Kristo. ³ Vaeö rakah po te' varih to ëhëh ne, ko vavetet ne a soe vanënën pe Sosoenën to kiun non manih po Puk pe'. Suk ataeah, o poen to öök vatët en no a ma tah poë varih se tanok.

E Jon To Kiun Ke A Ma Napan

⁴ Eö' e Jon to kiun nös o kiun vëh manih peöm, o tönim me o pöök kum te' varih to vaman nem e Ieesu', ko te' nem manih pa muhin va Esia'. E Sosoenën to te' tamoan voh e non, me kuru, me e' se hah en ma', e' se he' a neöm o ururuan me a taate' moomo. A tönim me a poa tuvuh varih to te'te' ne sih pa matan a ö iho' pa te' sunön e Sosoenën, ee me se he' a neöm o ururuan me a taate'

moomo. ⁵ Me e Ieesu' Kristo a te' to vatvus vatotoopin a soe pe Sosenen, se he' a neöm o ururuan me a taate' moomo. E' to sun vovoh hah ke voh a nap mët, pare' te' e non e Sunön po te' susunön kurus varih po oeh. Ka manih po ururuan pe' e' to mët, pare' hehe a ra po era' pe'. ⁶ Ivëh, ke' vate' a ra, ka tavus o vute' va po te' ësës he' pe Sosenen e Tamaneah. Aiah! Ka pët kē a ehnan e Ieesu' Kristo, ke' se te' tamoan non, e' e Apuh, ko öt non o kikiis va pa matop tamoan in a ma moeh tah kurus. Oman.

⁷ Ep öm! E' se nö va'peh me ma' a unöh, ka napan kurus se pët ep in poë. Me o te' varih to ruk voh poë. A napan kurus varih po oeh se ep in poë, ee se vaokook. Suk ataeah, ee to hinën voh poë po poen ne' to te' voh non manih po oeh. A ma tah poë varih se tavus vamaman rakah ee. Oman.

⁸ E Sunön Sosenen to soe pan, “Eö' a Taneo, me eo' a Vahik. Eö' e vatamoan, eö' to te' e no' kuru, me eö' se hah eo' ma'. Eö' e Sosenen A Kikiis Vi.”

E Jon To Ep E Kristo

⁹ Eö' e Jon, e kea rakah peöm to te' va'peh me voh a neöm pa ma kamis, parö' te' me no' a taate' anoeh va pa sun vakis, ea se te' no a ma te' pe Ieesu'. Ko te' hop no pa Matop Vih pe Sosenen. Eö' to vavatvus voh no' a soe pe Sosenen, me o vaman peö' manih pe Ieesu'. Ivëh, kee vanö voh a neo' manuh pa to va Patmös. ¹⁰ Ka manih po poen vamomoan in o nänkikiu e' o poen pe Apuh, a Tuvuh Vasio' to nö ma' manih peö', kö' tēnan a soe apuh to tanih va non manih pa suvin manih pa tonuneo'. ¹¹ E' to soe vamanih pan, “Kiun töön ah, a ma tah kurus nēn se ep, parēn vanö manuh pa tōnim me o pöök kum te' varih to vaman ne e Ieesu' manih pa ma vöön varih, Ēfēsus, Smerna', Pergamum, Taëataëra', Sardis, Filadēlfia', me Laodisia'.”

¹² Ivëh, kö' tarih eo' to ep in a te' vëh to vavaato me a no neo'. Eö' to ep in o tönim me o pöök ram ne to nok voh pa gol to sun ne. ¹³ Parö' ep in a pah te' to sun non topnin a ma ram poë varih. E' to matan va non manih pe Koa' Te' Pa Napan Kurus to ohop non o ohop rë to kopös e non pa sionineah, pare' voh non o voh manih pa poeneah, nee to nok voh pa gol. ¹⁴ A uvin me a pasuneah to para' kakaare va non manih pa uvin a sipsip, ka mataneah to ëman va non manih po tëkrea in a sura'. ¹⁵ A poa moneah to totona' va ne manih pa bras, nee to nan po sura'. Parö' tēnan o vaato pe' to kukuruh va non manih po totruen. ¹⁶ E' to öt non a tönim me ra poa vesun manih pa papmatö pe', ko rapis rë kakakni vapon to tane' ma' pa rivoneah, ka mataneah ëman va non manih pa ö no a potan kikis to ëman va non.

¹⁷ Eö' to ep in eah, ko vu' eo' pa havin moneah, vamanih pa te' a mët. Ivëhkëk, e' to öt a neo' pa papmatö pe', pare' soe pan, "Koe a naöp! Eö' a Taneo me eo' a Vahik. ¹⁸ Eö' a te' to'to'! Moaan voh eö' to mët, ivëhkëk, eö' to te' to'to' tamooan e no'. Parö' öt no' o kikis va pa he' o to'to' manih pa nap mët. ¹⁹ Ivëh, kën se kiun töön a ma tah nën to ep in, me a ma te' varih kuru, me a ma te' se tavus amot ma'. ²⁰ Eën to ep voh nom a tönim me ra poa vesun to te' ne pa papmatö peö', me o tönim me ro pöök ram nee to nok pa gol. E' a soe vapipino' pamëh ivëh, a tönim me ra poa vesun to vëknöm i ne a ma ankerö' varih to matop ne o tönim me ro pöök kum te' varih to vaman ne e Ieesu'. Ko tönim me ro pöök ram gol to vëknöm i ne o tönim me ro pöök kum te' varih to vaman ne e Ieesu'.

2

O Kiun To Nö Non Pa Napan Va Ęfësus

¹ Ka te' to'to' soe ka neo' pan, eën se kiun na a soe to soe non pan, "Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po

vaman to te' ne pa vöön va Ęfesus, eën se kiun, parën soe ke na eah a ma soe varih,

'A te' to öt non sih a tönim me ra poa vesun manih pa papmatö pe', pare' te' non topnin a ma ram gol poë varih, e' to vanö nös a soe manih peöm, pare' soe vamanih pan,' ² "Eö' to nat e no' pa ma tah nöm to nok voh pa ma kiu vëhva' peöm, me a ö nöm to sun vakis nem pa taate' tö nöm to te' me voh nem. Eö' to nat e no', peöm to rës e nem pa ma te' nonok vahat, paröm punö' voh em pa ma napan varih to sosoe ne pan, e'e o aposol, ivëhkëk, ahik, e'e a ma nap pikpiuk. ³ A napan to ep ka ne neöm to vavatet a no neo', pare punö' e ne pa mirö' a neöm, ivëhkëk, eöm to sun vakis voh e nem pa taate' tö paröm te' a ma vu punis poë varih.

⁴ Ivëhkëk, eö' te' me no' a soe se ruk a neöm to soe va non manih pan, moaan voh pa ö nöm to vaman momoan, eöm to iu rakah voh e nem peö', ivëhkëk, kuru vëh, ahik. ⁵ Moaan voh, eöm to nonok voh nem a taate' vih, paröm koe em. Ivëh, köm se kokoman hah na, paröm vatet a taate' vih vëh nöm to te' moaan voh nem, paröm koe a taate' hat nöm to te' me nem kuru. Eöm se keh hikta panih a taate' hat peöm, eö' se kon hah këh eo' peöm po ram gol peöm.

⁶ Ivëhkëk, a pah taate' vih vëh nöm to te' avoe' me e nem. Eöm to rës e nem pa ma taate' no a napan pe Nikolas to nonok ne. * Eö' me to rës rakah e no'.

⁷ Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman e Ieesu'. Ka te' se keh öt vakis non o vaman ko onoah

* 2:6: [... a napan pe Nikolas ...] Ee o kum te' varih no o vaman me o kokoman pee to hikta te' man ne. Ee to vavaasis ne pan, a taate' rëhrëh to hikta mirö' non o vaman pea manih pe Kristo. Me a ma meh kokoman pee to hikta te' totoopin ne.

po vapus va pa taate' hat, eö' se he' a soe vaonöt pa
 eën o voa' naon va po to'to' tamoan vëh to te' non
 pa Vöön va Kin pa rak pe Sosoenën.”

A Soe To Nö Non Pa Napan Va Smerna'.

⁸“Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po vaman
 to te' ne pa vöön va Smerna', eën se kiun a soe to te' va non
 manih pan,

‘E' va'ih a soe to tane' ma' pa te' va pa Taneo me a Vahik.
 E' to mët voh en, ivëhkëk, kuru vëh e' to te' to'to' e
 non, pare' vanö nös a soe manih peöm, to soe va non
 manih pan’, ⁹“Eö' to nat e no' pa punis nöm to te'
 nem, paröm te' e nem o te' arus. Ivëhkëk, eöm to te'
 va e nem manih po te' öt ö va pa vöön va kin. Eö' to
 nat e no' pa ma soe vavovoeak, no a napan to nonok
 ne manih peöm, o te' varih to sosoe ne pan, ee ro
 Jiu'. Ivëhkëk, ahik, ee a ma napan pe susun po ora'
 hat. ¹⁰E' hikta se te' varë non, köm te' em pa punis,
 ivëhkëk, eöm se koe a naöp. E susun po ora' hat se
 vaho a ma meh peöm manuh pa nohnoh, pa punö' o
 vaman peöm, kö hinën ka neöm po komön o havun
 poen. Ivëhkëk, eöm, se ötöön vakis o vaman peöm,
 ke' antoen non a ö söm mët, ke eö' se he' a neöm o
 to'to' vamanih po voen peöm.

¹¹Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a
 soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman
 e Ieesu'. Ka ma te' varih se keh onoah o vapus, ee
 hikta se nanaöp e ne a vapöök mët. Ahik rakah!”

A Soe To Nö Non Manuh Pa Napan Va Pergamum

¹²“Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po
 vaman to te' ne pa vöön va Pergamum, eën se kiun a soe
 to te' va non manih pan,

‘A soe vëh to tane' ma' pa te' vëh to te' me non o
 rapis rë kakakni vapon. E' to vanö nös a soe manih

peöm, pare' soe vamanih pan,' ¹³ “Eö' to ep e no' pa ö nöm to te' nem, e susun po ora' hat to te' non pa ö pamëh. Moaan voh e Antipas, a te' he'he' soe peö' to vavatet rakah voh non a soe peö', kee ip vamët voh poë topnineöm Ivëhkëk, eöm to öt vakis avoe' voh e nem po vaman peöm manih peö', paröm hikta he' tonun voh in o vaman peöm. Ahik. ¹⁴ Ivëhkëk, eö' to te' me no' a soe se ruk a neöm. E' to te' me non a ma te' to te' ne topnineöm manih Pergamum to vavatet vakis ne a taate' pe Balam. Moaan voh e Balam to vavaasis voh e Barak pa taate' vamanman a napan va Israël. Kee nö pa taate' hat, pa ö nee to ënëën voh ne a ma taëën no upöm te' to he'he' ne ro sosenën vapikpiuk. Pare te' voh ne pa taate' rëhrëh. ¹⁵ Ke' te' va kov e non manih pa ma paeh te' to te' me e ne peöm. Ee to vavatet vakis ne o vavaasis pa napan pe Nikolas. O vavaasis pamëh to te' vatoe me e non po vavaasis pe Balam. ¹⁶ Ivëh, kôm se panih a taate' hat peöm. E' se keh hik non, eö' se nö ma' parö' vapus me a ma napan poë varih po rapis rë vëh to te' non pa rivoneo'.

¹⁷ Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman e Ieesu'. A ma te' se keh onoah o vapus, eö' se he'he' pa paeh raoe a taëën to vakoan no ma' manuh kin, parö' he'he' papaeh raoe a ma vös kakaare. Manih pa ma vös poë varih, eö' se kiun o ëhnan voon ne e tövaneah varoe pa vös pamëh to nat non.”

A Soe To Nö Non Manuh Pa Napan Va Taëataëra'.

¹⁸ “Manuh pa ankerö' to vovoh ke non a napan va po vaman to te' ne manih pa vöön Taëataëra', eën se kiun a soe to te' va non manih pan,

‘A soe vëh to tane! ma! pe Koa! pe Sosenën, a mataneah to ëman va non manih pa sura!, ka moneah to totona! va non manih pa pras, nee to hë ke! voon rakah en. E! to vanö nös a soe vëh manih peöm, pare! soe vamanih pan,’¹⁹ “Eö! to nat e no! pa tah nöm to nonok nem, me o iu peöm manih pa napan, me o vaman peöm manih peö! me a kiu va! aus peöm manih po upöm te!. Eö! to nat e no! peöm to sun vakis e nem pa te! a ma punis, me a taate! vih nöm to nonok voh nem. Ka kuru vëh nöm to pah nonok vavih oah pet nö e nem.

²⁰ Ivëhkëk, eö! to te! me no! a soe se ruk a neöm. Eöm to kamö! me voh em pe köövo vëh e Jësëbël. E! to eö! non sih pan, e! a te! vanënën soe pe Sosenën. Pare! vavaasis non sih pa rëh ke a ma te! kikiu peö! pa taate! rëhrëh, me a ëën a ma taëën no upöm te! to he!he! ne ro sosenën vapikpiuk.²¹ Eö! to he! voh eo! pe! pa tëëm, pan e! se panih a taate! te!te!vaasi! pe!. Ivëhkëk, e! to koe en.²² Ivëh, keö! se he! rakah eo! pe! po kamis o pöh apuh ne! se kon, va!peh me a ma te! varih ne! to te!te!vaasi! me non, pa ö no a ma te! poë varih se keh hikta panih a ma taate! hat pee.²³ Eö! se ip me eo! pa ma koa! pe! varih to vavatet ne poë, ka napan po kum te! varih to vaman ne e Sosenën se nat vamanih pan, eö! to kiiki vavih no! o kokoman pa ma napan kurus. Eö! se voen papaeh ro va ka neöm manih pa ma taate! nöm to nok voh.

²⁴ Ivëhkëk, eö! to soe ka neöm a napan to te! nem Taëataëra! to hikta vavatet voh nem o vavaasis pe köövo, ko hikta nat nem pa taate! pamëh, ko hikta te! hop nem pa taate! vëh nee to popoka! ne pan, ‘A ma vaato vakooan pe susun po ora! hat.’ Eö! to soe ka neöm pan, eö! hikta se he! punis hah a no neöm.

²⁵ Ka ma tah nöm to öt nem, eöm se öt vakis nem, ke!

antoen non o poen nö' se hah ma'.

- ²⁶ Eöm se keh onoah o vapus paröm vavattet nem a taate' peö', ke' öök pa ö ne eöm se mët, eö' se he' a neöm a tasun pa matop a ma napan kurus.
- ²⁷ Eöm se öt nem a tasun ko matop vakis nem raoe, paröm tös momoe raoe kee tatamoe vasosone' vamanih pa nöh. *Sng*
2:9
- ²⁸ A tasun vëh no' se he' a neöm, e' se vatoe va non manih pa tasun vëh ne Tamön to he' voh a neo' pa matop a ma napan. Eö' se he' a neöm a vesun vëh a tovia'.
- ²⁹ Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman e Ieesu'."

3

O Kiun To Nö Non Pa Napan Va Sardis

¹ "Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po vaman to te' ne pa vöön va Sardis, eën se kiun a soe to te' va non manih pan, 'A soe vëh to tane' ma' pa Te' to te' me non a tasun pa matop a tönim me ra poa tuvuh pe Sosenën, me e' to öt a tönim me ra poa vesun. E' to vanö nös a soe manih peöm, pare' soe vamanih pan,'

"Eö' to nat e no' pa tah nöm to nonok nem, parö' nat pet e no' pan, eöm to te' to'to' e nem manih po sionin, ivëhpëhkëk, eöm to te' va nem manih po te' to mët voh ee. ² Ivëh, köm se koe a koroh. A taate' vih peöm to te' avoe' e non to me' e non pa ro. Suk ataeah, manih pa ma taate' nöm to nonok voh nem, eö' to ep no' pan, a ma taate' poë varih to me' avoe' e ne pa totoopin manih pa matan e Sosenën peö'. ³ Nat e nem po vavaasis va pa soe vih, nöm to tënan voh em, eöm se kon hah. Eöm se panih a ma taate' hat peöm.

Eöm se keh hikta sun këh a koroh, eö' se nö va ma' manih pa te' kakaveo, köm hikta se nat nem po poen poanheh nö' se nö ma' manih peöm.

- ⁴ Ivëhkëk, a ma pöh te' va peöm to te' ne Sardis, no a ma ohop pee to te' voon e ne. O te' varih to ohop ne a ma ohop kakavo', ee varoe to antoen ne a nö va'peh me a neo'. ⁵ A te' se keh onoah o vapus, a, eö' se ohop eah po vu ohop pamëh, parö' hikta se hiuk no' a ëhnaneah manih po puk va po to'to' tamoan. Eö' se vatvus a ëhnaneah manuh pe Tamön, me manuh po ankerö'.
- ⁶ Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman e Ieesu'."

O Kiun To Nö Non Pa Napan Va Filadëlfia'

⁷ "Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po vaman to te' ne pa vöön va Filadëlfia', eën se kiun a soe to te' va non manih pan, 'A Te' a vivihan rakah, me e' a pusun in a taate' man rakah, pare' öt non a ki' pe Devit.* E' se keh peret o hopa', a hikta te' se panih hah. E' se keh panih o hopa' a hikta te' se peret hah. E' to vanö nös a soe manih peöm, ko soe vamanih pan,'

- ⁸ "Eö' to nat e no' pa taate' nöm to nonok nem sih, ko nat e no' po kikis peöm to hikta te' eh vi non, ivëhkëk, eöm to vavatet pet voh e nem po vavaasis peö', ko vavatet voh e nem peö'. Eö' to peret voh keö' peöm po hopa', ka hikta te' to onöt non a papanih, paröm hikta naöp voh nem a vatvus a ëhnaneo'. ⁹ Eöm to nat e nem pa napan varih, ee a ma napan pe susun po ora' hat, ee to soe pan, 'Emöm ro Jiu,' ivëhkëk,

* 3:7: [... pare' öt non a ki' pe Devit.] A te' to öt non a ki' pe Devit, e' e Ieesu'. A ki', e' o vëknöm va pa te' to te' me non a tasun pa te' sunön.

ahik. Ee hikta te' ne pan, ee ro Jiu', ee a nap pikpiuk, eöm se nat nem, ee se nö ma' ko vatokon manih pa havineöm, pare nat vamanih pan, eö' to iu e no' peöm. ¹⁰ Suk ataeah, eöm to vavatet voh nem a soe peö', paröm sun vakis voh e nem pa te' a ma punis varih to tatavus voh a no neöm. Ivëh, ke eö' se matop e no' peöm, ka punis vëh[†] se tavus a ma napan varih po oeh, me eöm. ¹¹ Eö' se nö vëh^o eö' ma' manih peöm. A tah nöm to öt nem, eöm se öt vakis nem, tome' a meh te' he këh a neöm o voen peöm

¹² A te' se keh onoah o vapus, eö' se vate' va in eah manih po toon in a iuun vasio' pe Sosoenën peö'. Ke' hikta se tavus hah këh non a iuun pamëh. Manih pe' nö' se kiun a ëhnan e Sosoenën peö', me a ëhnan Jerusalëm Voon to tane' ma' manuh pa vöön va kin, me a ëhnan voon peö'.

¹³ Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman e Ieesu'."

O Kiun To Nö Non Pa Napan Va Laodisia'

¹⁴ "Manuh pa ankerö' to matop non a napan va po vaman to te' ne pa vöön va Laodisia', eën se kiun a soe to te' va non manih pan, 'A te' to vapusun i non a taate' man, pare' vavatvus vatotoopin non a soe pe Sosoenën. E' a pusun in a ma tah kurus ne Sosoenën to nok voh. E' to vanö nös a soe manih peöm, ko soe vamanih pan,'

¹⁵ "A ma taate' nöm to nonok nem, nö' to nat e no', köm to hikta te' kuniu' nem, paröm hikta te' hiva' nem. Eö' to iu no' a ö söm te' kuniu' nem, ke', te' hiva' nem.

¹⁶ Ivëhkëk, eöm o himonmoen, ivëh, keö' se kavuh vi eo' peöm. ¹⁷ Eöm to sosoe nem pan, 'Emöm a ma

[†] 3:10: [... ka punis vëh ...] A pusun in a punis vëh se tavus manih pee to te' va non manih, e' se vaeh raoe, kee sun vakis po vaman pee.

te' ötöt ö rakah, to öt nem a ma moeh tah, pamöm hikta kökööt i nem ta pah tah.' Ivëhkëk, eöm hikta nat va nem manih peöm o vausean, paröm vatamak, paröm arus, paröm kekeho', ko pehpeah. ¹⁸ Ivëh, kö' he' a neöm o kokoman vëh, eöm se voen tane' a gol a hikto kusan manih peö', köm se te' nem a ma te' ötöt ö rakah. Eöm se voen me o ohop kakaare ko kupkup a ma sionin pehpeah peöm, köm hikta se poet nem a napan. Eöm se voen me o marasin ko vaho' pa ma matëëneöm köm se ep vavih. ¹⁹ Eö' se keh iu no' a ma te', eö' se sirö' raoe, me he' punis raoe, kee vatotoopin a ma taate' pee. Ivëh, köm se kokoman vavih, paröm panih a ma taate' hat peöm.

²⁰ Pënton öm, eö' ivëh to sun no' po matön hopa' ko tekteok no' nös. Ta pah te' se keh tënan a vaoe peö', pare' peret ma', eö' se ho ko vakum me eah, ke möm vaëën va'peh. ²¹ A te' se keh onoah o vapus va pa ma taate' hat, eö' se vaonöt keah, ke' iho' va'peh me a neo' pa ö ihiho' pa te' sunön, pa matop in a ma tah kurus vamanih pa ö nö' to onoah va in o vapus va pa hat, ke Tamön vaonöt ka neo' pa iho' va'peh me eah pa ö ihiho' pa te' sunön.

²² Ivëh, keteh to te' me non a tenaneah, e' se pënton a soe pa Tuvuh Vasio' manih po kum te' varih to vaman ne e leesu'."

4

A Napan To Hinhin Ne E Sosenën Manuh Pa Vöön Va Kin

¹ O tata to hik en, kö' ep pet in o hopa' vöh va pa vöön va kin to taperet en. Ka soe nö' to tënan moaan voh to tane' ma' kin to te' va non manih pa ö no a suvin se tanih ava, ka soe to soe no ma' pan, "Peah mah manih, kö' se vataare a oah a ma tah se tavus amot ma'." ² Varu' va ko manih no a

Tuvuh Vasio' to puh en manih peö', ka manuh pa vöön va kin eö' to ep in a ö ihiho' pa te' sunön no a pah te' to iho' non. ³ A te' pamëh to iho' non to ëman va non manih pa poa vös voen vapeah varih nee to popoka' ne a jaspa me konilian, ka putö vatvi non a ö ihiho' pa te' sunön pamëh. Kö' ep in o ëman in a puto pamëh to pepere' vovoa'ruvi va non manih pa vös voen vapeah pamëh, nee to popoka' ne a ëmeral. ⁴ E' to te' non a 24 ö ihiho' po te' susunön to vatvi ne a ö ihiho' pa te' Sunön pamëh. Ko 24 te' susunön to vapaan ke ne poë to iho' ne nën. A ma te' sunön poë varih to ohop ne a ma ohop kakaare, ko uvan ne a ma uvan va pa te' sunön nee to nok pa gol. ⁵ Manuh pa ö iho' pa te' Sunön a vakës to tavus en, me a kara to konkon non, pare' vatoe'nën e non. Manih matan a ö ihiho' no ra tönim me ro pöök vau' to ësës ne. A ma vau' poë varih, ee ra tönim me ra poa tuvuh pe Sosenën. ⁶ Manih matan a ö ihiho' pa te' Sunön, a tah to matan va non manih pa tahi', pare' parin a maaka va non manih po siroak. Ko tavi non a ö ihiho' pa te' Sunön, no a taana' tah to'to' to te' ne.

A taana' tah to'to' poë varih to te' me ne a ma matan to kopös ne a ma sioniire. ⁷ A tah to'to' vamomoaan to te' va non manih pa laëon. Ka vapöök tah to'to' to te' va non manih pa kaö' oete'. Ka vakön tah to'to' no a mataneah to ep va non manih pa matan a te'. Ka vataana' tah to'to' to te' va non manih pa enen to atan non. ⁸ A taana' tah to'to' poë varih to te' me ne a ma tönim me o pöh paknan, me a ma matan peo to kopös avoes e non pa sioniire. Pa potan me pa popoen nee to hikta vanot ne pa kë a ëhnan e Sunön, ko sosoe va ne manih pan,

“Apuh, e' e Sosenën A Kikis Vi,

e' a vivihan, e' a vivihan, e' a vivihan.

Moan voh, e' to te' voh non,

kuru me, e' to te' non,

ka amot, e' se hah ma'.”

⁹ O poen no a ma tah to'to' poë varih to kääkë ne sih a Te' vëh, to iho' non pa ö ihiho' pa te' Sunön to te' to'to' tamooan non. A taana' tah to'to' poë varih to vavihvih me ne poë, pare vasunön tamooan rakah ne sih eah, ¹⁰ ko 24 te' susunön vapaan poë varih, ee to vatokon ne sih pa matan a Te' vëh to iho' non pa ö ihiho' pa te' Sunön, pare vasunön ne poë. E' to te' to'to' tamooan non. Ee to uvan ne sih a ma uvan gol, pare vavaho' ne a ma uvan gol pee manih pa havin a ö ihiho' pa te' Sunön, pare vaëhëh va ne manih pan,

¹¹ “Sunön, eën e Sosoenën pemöm.

Eën varoe kuru to te' vih rakah nom sih,
 ka napan kurus se vaeö ka nom oah,
 pare kë ne a ëhnöömah,
 pare te' ne paan o kikis pën.

Suk ataeah,

 eën to nok voh a ma moeh tah.

Po manin koman pën ka ma moeh tah tavus,

 ka kuru vëh a ma tah kurus poë varih to te' e ne.”

5

E Jon To Ep In O Miu Pëpa' Nee To Vakop Voh Ee

¹ Eö' to ep in o miu pëpa' rë to miu non to te' non pa papmatö pe Sosoenën, to iho' non pa ö ihiho' pa te' sunön. Ke' te' non o kiun to kiun non pa poa papan, ko va'top töön non po tönim me ro pöök kok in o këntör. ² Eö' to ep me a ankerö' eh to vaato va'puh ma' vamanih pan, “A te' vih rakah eteh to te' me non a tasun pa pure' o miu pëpa' vëh, pare' kap me a ma kok in o këntör?” ³ Ivëhkëk, a hikta pah te' to te' non manih pa voon va kin, me manih po oeh, me manih po komön o oeh, to te' me non a tasun pa pure' o miu pëpa' pare' ep manih koman. ⁴ Eö' to okook no', suk ataeah, a hikta pah te' na to ep no, to te' me non a tasun pa pure' o miu pëpa', pare' ep manih koman. ⁵ Ka pah te'

va pa 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön soe ka neo' pan, "Koe a ook. Ep ah, a Laëon vëh to tavus voh po vute' pe Juda', e' a te' vëh to vaveoh tane' po vute' pe sipuneah, e Devit, a te' sunön. E' to onoah voh o vapus. E' varoe to te' me non a tasun pa pure' o miu pëpa' ko kap o tönim me o pöök kok in o këntör varih to va'top töön ne o miu pëpa'."

E Jon To Ep A Sone' Sipsip

⁶ Eö' to ep in a Sone' Sipsip to ep va non manih, pee to ip voh poë to sun vatët non pa ö ihiho' pa te' Sunön, ka taana' tah to'to' to te' ne, me o 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön, to iho' tatavi ne a ö ihiho' pa te' Sunön. A Sone' Sipsip pamëh to te' me non a tönim me ra poa köm, me o tönim me o pöök matan, ee o tönim me a pöök tuvuh pe Sosenën ne' to vanö voh ma' manih po oeh kurus. ⁷ A Sone' Sipsip pamëh to nö ko kon en po miu pëpa' vëh to pet non pa papmatö pe Sosenën, to iho' non pa ö ihiho' pa te' Sunön. ⁸ E' to kon o miu pëpa', ka taana' tah to'to' me o 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön, ee kurus to vatokon pa havin a Sone' Sipsip. Ee to öt papaeh nö ne a ma tah su'su' to te' va non manih pa gita', me a toep nee to nok pa gol. A toep pamëh to puh non pa ma tah na to ës ke' ovoavuh vih, ee a ma hin pa napan pe Sosenën. ⁹ Ee to vahëh ke ne na a Sone' Sipsip o vahëh voon, to te' va non manih pan,

"Eën a te' to te' me nom a tasun va pa kon o miu pëpa',
parën kap a ma kok in o këntör varih.

Suk ataeah,
ee to ip voh ee pën.

Ka manih po era' pën,
eën to voen hah voh a ma napan,
marën a he' raoe manih pe Sosenën.

Eën to voen hah a ma pöh te' to tane' ma' pa ma vute'
 kurus,
 me a ma vu to, to te' ne po oeh,
 me o sionin vakëkëh,
 me o oeh ovoes.

¹⁰ Eën to vate' raoe, kee tavus o vute' te' va po te' ësës he'
 pe sunön.

Kee te' ne o te' ësës he' pe Sosoenën pea,
 kee se te' ne a ma te' sunön pa matop a napan manih
 po oeh.”

Ee To Kë A Èhnan A Sone' Sipsip

¹¹ Eö' to ep hah, parö' tënan o vaato po ankerö' peo
 rakah. Ea to hikta onöt no a èh raoe, suk ee to peo va ne
 manih po kösan. Ee to sun tatavi ne a ö ihiho' pa te' sunön,
 va'peh me a taana' tah to'to', me a 24 te' sunön to te' ne
 paan e Sunön. ¹² Ee to vaëhëh va'puh va ne manih pan,

“A Sone' Sipsip vëh moaan voh nee to ip,
 e' to vih rakah non pa kon a tasun,
 me a ma tah vihvih me o nat vih,
 me o kikis apuh.

A napan kurus se vaeö me ne eah,
 pare kë rakah ne a èhnaneah,
 ko vaeö me a soe vavihvih ke poë.”

¹³ Eö' to tënan me a ma tah to'to' kurus varih ne
 Sosoenën to nok to te' ne pa vöön va kin, me po oeh, me
 komön o oeh, me manih koman tahi', ee to vaëhëh ne,
 pare vavaeö va ne manih pan,

“E Sosoenën to iho' non pa ö ihiho' pa te' sunön va'peh
 me a Sone' Sipsip.

Ee pon se kokon tamoaan ne a soe vavihvih,
 me a he' raoe o èhnan apuh,
 me a taate' kë a èhnëëre.
 O kikis apuh to te' tamoaan non manih pee!”

¹⁴ Ka taana' tah to'to' piun ma', pare soe vamanih pan, “Oman!” Ko 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön vatokon, pare vasunön e Sosenen me a Sone' Sipsip.

6

A Sone' Sipsip To Kap O Tönim Me O Pöök Va'top Töön

¹ Eö' to ep hah, ko ep in a Sone' Sipsip to öt non o miu pëpa' vëh to te' non o tönim me o pöök va'top töön, ko kap en pa va'top töön vamomoaan. Eö' to tēnan a paeh va pa taana' tah to'to' to vaato va'puh no ma', vamanih pa kara to kon ko soe ma' pan, “Nö mah!” ² Eö' to ep in a hös kakaare no a pah te' to tok non, pare' öt non a vuhun, kee he' poë o uvan pa te' sunön to onoah o vapus. A te' pamëh se onoah a ma vapus peo.

³ Ka Sone' Sipsip kap en po vapöök kok in o këntör vëh to va'top töön non o miu pëpa', kö' tēnan a vapöök tah to'to' to soe pan, “Nö mah!” ⁴ Kö' nö eo', parö' ep a hös erera' to nö en ma'. E Sosenen to soe vaonöt ke a te' pamëh pa mirö', ko kon ke o vakamö' vih pa napan varih po oeh kee se ip vamët o upöm te'. A ankerö' to he' poan o rapis rë marën a nok a kiu pamëh.

⁵ Ka Sone' Sipsip kap en po vakön kok in o këntör vëh to va'top töön non o miu pëpa', kö' tēnan a vakön tah to'to' to soe pan, “Nö mah!” Kö' nö eo', parö' ep in a hös pö. A te' to tok non pe' to öt non a sike. ⁶ Eö' to tēnan a tah to te' va non manih pa te' to vaato tane' no ma' pa taana' tah to'to'. E' to soe vamanih pan, “O voen va po pöh poen no a te' to kon e' to antoen e non pe' pa voen a paeh sospen taëen vuit, ke', a kukön sospen taëen bali'. Ke eën se nat nom mirö' këh rae o hunun in o naon öliv me o voaën!”*

* 6:6: [... pa voen a paeh sospen taëen vuit, ke', a kukön sospen taëen bali'.] A tēem no a napan to maë, suk a taëen ënëen vatëh to kökööt. Ivëh, ko voen pa ma taëen to voen vapeah.

⁷ Ka Sone' Sipsip kap en po vataana' kok in o këntör vëh to va'top töön non o miu pëpa'. Kö' tēnan a vataana' tah to'to' to soe ma' pan, “Nö mah!” ⁸ Kö' nö eö', ko ep in a hös totomoen. A te' to tok non pe', a ëhnaneah e Mët. Ka vöön pa nap mët, e' to vavatet vatët nö e non ma' pa te' vëh a ëhnaneah e Mët. Ee to he' kikis raoe pon pa kiiki a ma napan po taana' vute' va po oeh avoes, me a ö nee se ip vamët o pöh vute' va po taana' vute' poë varih. O te' poë varih se mët koe ke manih po rapis rë, me o maë apuh, me a ma vu mët, me a ma tah poa va muhin.

⁹ Ka Sone' Sipsip kap en po vatönim kok in o këntör vëh to va'top töön non po miu pëpa', kö' ep in a apen a ma napan varih to mët voh ee to te' ne paan a pok pe Sosoenën. A napan poë varih to öt vakis voh ne o vavaasis me a soe pe Sosoenën, ko vataare voh ne manih po to'to' pee. Ivëh, ka ma te' varih to vakihat me ne raoe, ip vamët voh ee pee. ¹⁰ A ma apen a nap mët poë varih to soe vakis ma' pan, “Te' Sunön va pa ma moeh tah kurus, eën a vasio', a ma taate' pën to man rakah! O poen poanheh nën se vateen a hat manih pa ma napan varih po oeh? Parën piun o era' va pa ö nee to ip vavoh ka möm?” ¹¹ Ee to he' papaeh raoe a ma ohop kakaare, kee soe ke raoe pan, “Eöm se vanot nem a si' tēem kökööt, ke' onöt a ö no a napan varih to vakihat me a neöm se ip vamët a ma kea peöm varih, o te' va po vaman, me o te' kikiu vamanih pa ö nee to ip vamët vavoh ka neöm. E Sosoenën to vate' voh en pa tovih te' nee se ip vamët. Po poen no o tövakihat to ip vamët vahik ee pa ma napan poë varih. Ke Sosoenën se piun a hat nee to nok voh manih peöm.”

¹² Ka Sone' Sipsip kap en po vatönim me o paeh kok in o këntör vëh to va'top töön non po miu pëpa'. Kö' hara' a rikrik apuh to tavus manih po oeh. A potan to popoen en vamanih po rara pö, ka sivö tavus erera' va en manih

po era'. ¹³ Ko vesun varih akis vu'vu' ee ma' manih po oeh vamanih pa ma voa' naon pere', no a tuvuh apuh to kö, kee vu' ma'. ¹⁴ Ka akis to tamiu en, vamanih po pan nee to miu, ka ma tope me a ma to kurus vahuk këh ee pa ma ö te'te' pee. ¹⁵ Ka ma te' sunön to te' me ne o ëhnan manih po oeh, me a ma susun pa nap vëvënsun, me a ma te' ötöt ö, me a ma te' eh, me a ma te' kikiu akuk, me a ma te' taihan. Ee kurus to vakoan po vëvë me o vösvös to te' ne manih pa ma moeh totope, suk ee to hikta vavatet ne a soe pe Sunön. ¹⁶ Ee kurus to soe ke a ma totope me o vösvös vamanih pan, "Tahoe mah, ko ip vamët a möm kemöm mët këh a matan e Sosoenën to iho' non pa ö ihiho' pa te' sunön, me o vakmis pa Sone' Sipsip. ¹⁷ Suk ataeah, o poen Apuh, pe Sosoenën me a Sone' Sipsip pa piun a ma taate' hat no a ma napan to nonok voh ne to tavus en. Ivëh, kee hikta te' onöt ne a sun vakis, pare onoah a tah pamëh."

7

144,000 Te' Va Israël To Kon O Vëknöm Pe Sosoenën

¹ A tah vëh to hik en, kö' ep in a taana' ankerö' to sun ne po taana' noton in o oeh. Ee to öt ne o taana' paknan in a tuvuh, ka tuvuh se nat non ta manih tahi', me manih po oeh, me manih po naon. ² Eö' to ep in a meh ankerö' to tane' ma' pa ö no a potan to pepeah ke no ma'. E' to öt non o tah vëknöm pe Sosoenën vëh to te' to'to' non. E' to vaoe vakis a taana' ankerö' varih ne Sosoenën to he' voh raoe o kikis, marën a mirö' o oeh, me a tahi'. ³ E' to soe pan, "Eöm se koe a mirö' vëhö' o oeh, ke', a tahi', me a ma naon. Emöm to iu vate' nem o vëknöm pe Sosoenën pea manih pa naira ma te' kikiu pe'. Köm pah mirö' po' a ma moeh tah." ⁴ Ee to soe ka neo' a napan varih to te' me ne o vëknöm pe Sosoenën pa naire to antoen ne o 144,000 te' topnin a ma vute' kurus va Israël.

⁵ A napan to onöt ne pa 12,000 te' to kon o vëknöm to tane' ma' po vute' pe Juda',
ko meoh 12,000 po vute' pe Ruben,
ko meoh 12,000 po vute' pe Gat.

⁶ Ko meoh 12,000 po vute' pe Asa',
ko meoh 12,000 po vute' pe Naptali',
ko meoh 12,000 po vute' pe Manësa'.

⁷ Ko meoh 12,000 po vute' pe Simeon,
ko meoh 12,000 po vute' pe Livaë,
ko meoh 12,000 po vute' pe Isakar.

⁸ Ko meoh 12,000 po vute' pe Sebulun,
ko meoh 12,000 po vute' pe Jeosëp,
ko meoh 12,000 po vute' pe Bënjamin.

A ma te' poë varih to kon o vëknöm pe Sosenën.

A Nap Peo To Vasunön Ne E Sosenën

⁹ A ma tah varih to hik en, kö' ep in a nap peo rakah to vatönun, ahikta te' to onöt non a ëh raoe. A ma napan varih to tane' ma' pa ma vute' kurus, me o sionin vakëkëh, me a ma vu to, me manih po oeh avoes. Ee to sun ne matan a ö iho' pa te' Sunön, me a Sone' Sipsip. Ee to ohop ne a ma ohop rë kakaare ko öt ne a ma pea vito. ¹⁰ Ee to soe vakis ma' pan,

“Emöm to kë nem a ëhnan e Sosenën pea to iho' non pa ö iho' pa te' Sunön me a Sone' Sipsip,
ee pon to kon hah a ra,
ka kuru vëh na to te' vavih no!”

¹¹ O ankerö' kurus me o te' susunön to te' ne paan e Sunön, ee to sun tatavi ne a ö ihiho' pa te' sunön, va'peh me a taana' tah to'to'. Ee kurus to vatokon, ko vamösru ne havin a ö iho' pa te' Sunön, pare vasunön ne e Sosenën.

¹² Ee to sosoe va ne manih pan,

“Oman rakah!

Ea to vaeö rakah vi no e Sosenën pea,

ka kë no a ëhnan apuh pe!
 E' to te' me non a ma kokoman vih vi,
 ka vavihvih me no eah.
 Ea se vaeö ko kë no a ëhnaneah!
 E' to te' me non o kikis apuh.
 A ma kikis kurus ne' to te' me non,
 pa ma moeh tah kurus varih ne' to te' tamoaan me
 non.
 Oman!”

O Kamis Pee To Hik En

¹³ Ka pah te' sunön hi a neö' pan, “A ma napan varih to ohop ne a ma ohop kakaare, e retereh poë varih, pare tane' ma' nih?”

¹⁴ Kö' piun eah pan, “Te' apuh peö', eën to nat nom, eö' ahik.”

Ke' soe po' ka neö' pan, “A ma napan varih to te' voh ne pa tëem no a ma Kamis apuh to kon rae. Ko era' pa Sone' Sipsip ivëh to pupui vakakaare voh a ma ohop pee.

¹⁵ Ivëh,
 nee to sun suk ne pa matan a ö ihiho' pe Sosenën.
 Pa ma potan me pa popoen,
 ee to hinhin ne manih pe Sosenën koman a iuun
 vasio' pe'.

Ke Sosenën iho' non pa ö ihiho' pa te' sunön,
 e' varoe kuru se te' me ra non poë ko matop non rae.

¹⁶ Ee hikta se maë hah ne,
 me hikta se manoe hah ne,
 ka potan hikta se pa non rae,
 me a hikta tah se vëhva' non a sioniire.

¹⁷ Suk ataeah,
 a Sone' Sipsip to iho' topnin rakah e non pa ö iho' pa
 te' Sunön,
 e' se matop non rae,
 pare' me rae pa ö no a rën va po to'to' to te' non.

Ke Sosoenën se kon a ma punis pee vamanih pe' to hiuk
 va'na' a ma hunun matëëre,
 kee hikta se ook hah ne.”

8

A Sone' Sipsip To Kap O Tönim Me O Pöök Va'top Töön

¹ A Sone' Sipsip to kap en po vatönim me o pöök kok in o këntör vëh po miu pëpa', ka hikto vatoe'nën me a vaato manuh pa vöön va kin pa pah pap aoa'. ² Vasuksuk nö' to ep in a tönim me a pöök ankerö' varih to sun ne pa matan e Sosoenën, ee to kon o tönim me a pöök suvin.

³ Ka meh ankerö' to öt non a toep gol va pa ës a tah avoavuh vih. E' to nö ma' pare' sun non pa havin a pok, nee to nok voh pa gol. Ee to he' poë o kukuvun tah pamëh, ne' se vatös me a ma hin pa ma napan vivihan kurus pe Sosoenën. Pare' ës ke na e Sosoenën o he' manih pa pok vëh to te' non matan a ö ihiho' pe Sosoenën. ⁴ Ko öh ovoavuh vih pamëh me a ma hin pa ma napan kurus pe Sosoenën to këh a koren a ankerö', ko peah en manuh pa matan e Sosoenën. ⁵ Ka ankerö' kon en pa toep vëh no a ma tah ovoavuh vih to pet ne, pare' kon tane' o sura' manih pa pok ko vapuh manih pa toep. E' to vi kunah manuh po oeh, ka muhin vakës, ka kara kon en, pare' vatoe'nën en, ka rikrik ip en.

A Taana' Ankerö' To Piu A Ma Suvin

⁶ Ka tönim me a pöök ankerö' varih to öt ne a tönim me a poa suvin vamatop ee pa piu a ma suvin.

⁷ Ka ankerö' vavovoh piu en pa te' suvin pe', ka rui' tutuvuh eh,* me o sura' to hovën non po era' to tavus en ma', ko vu' en manih po oeh. E' se te' va non manih, pa ö nee to ki o oeh po kukön hum, ko pöh hum no a sura'

* 8:7: [... rui' tutuvuh eh, ...] Ep manuh po Kölösöri' kusun o puk vëh.

pamëh to ës en, va'peh me a naon me a karas to te' ne manih koman o hum oeh pamëh.

⁸ Ka vapööök ankerö' piu en pa suvin pe'. A tah to matan va non manih pa tope apuh to ës en. Kee vi kunah a tope pamëh to ësës non manuh tahi'. E' se te' va non manih, pa ö nee to ki a tahi' po kukön hum, ko pöh hum tahi' tarih en o era'. ⁹ A ma pah tah to'to' to te' ne komön o pöh hum tahi' vëh, to mëtmët ee, me a ma parö' varih to te' ne nën to hat ee.

¹⁰ Ka vakön ankerö' piu en pa suvin pe'. Ka vesun apuh vëh to ësës va non manih po vau', vu' tane' ma' akis ko vu' en manih po oeh. E' se te' va non manih, pee to ki o oeh po kukön hum, ko pöh hum no a vesun apuh pamëh to vu' manih pa ma ruen apa'puh, me pa ma rën to te' ne nën. ¹¹ A ëhnan a vesun pamëh, E' To Pais Vörep, manih po to Grik, nee poka' ne, "Wormwood", e' to vu' manuh pa ma ruen to te' ne po pöh hum oeh, ka ma ruen ninin pais ee. Ka nap peo varih to kaak a ma ruen pais varih, ee to mëtmët vahik ee.

¹² Ka vataana' ankerö' piu en pa suvin pe'. E' se te' va non manih, pee to ki a potan, me a sivö, me a ma vesun po kukön hum. Ko pöh hum no a pah tah to mirö'. Ivëh, ko pöh hum pa ma vesun, me a sivö, me a potan to hikta ëman ne. Ko pöh hum in a potan me a popoen to hikta te' me ne o tékrea.

¹³ Kö' ep na, parö' ep in a enen to atan vah non akis, parö' pënton a rivoneah to soe vamanih pan, "Vatamak, vatamak rakah pa ma napan varih to te' ne manih po oeh. O poen no a meh kukön ankerö' se piu a ma suvin pee, a punis apuh rakah se tavus manih pa ma napan!"

9

A Vatönim Ankerö' To Piu A Suvin

¹ Ka vatönim ankero' piu en pa suvin pe'. Kö' ep in a vesun vëh to vu' tane' ma' pa akis, pare' vu' manih po oeh. Ee to he' poë a ki' va pa kove' ruruvun vëh no a hikta ö ne' to aton non. ² A vesun to peret en pa kove' ko öh apuh vëh to te' va non manih po öh va pa sura' to tavus ma', ko kopös en pa potan me a akis, ka muhin pah popoen en. ³ Ko koka' tavus tane' ee manih po öh, ko kunah ee ma' po oeh. Ee to he' raeo o kakis, vamanih pa ö no pipihkatan to te' va ne. ⁴ Ee to kon a soe vamanih pan, "Eöm se koe a mirö' a karas me a ma moeh tah varih to pupu ne po tonun o oeh, me a ma naon. Eöm se mirö' varoe a napan varih to hikta te' me ne o vëknöm va pe Sosenen manih pa naire. ⁵ Eöm se he' o kamis manih pa napan poë varih, ke' onöt a tönim sivö. Ivëhkëk, eöm se nat nem ip vamët raeo." O kamis vëh nee se kon se te' va non manih pa kot pa pipihkatan. ⁶ Koman a tönim sivö a napan poë varih se pah iu mët këh e ne o kamis. Ivëhkëk, ee se hikta taum ne a mët.

⁷ Eö' to ep in o koka' poë varih to te' va ne manih po hös to vamatop ne a vapus. Manih pa pasuire, a tah to matan va non manih po uvan pa te' sunön nee to nok pa gol nee to uvan ne, ka ma matëere to te' va non manih pa matëero te'. ⁸ A ma uviire to rëerë va non manih pa uviiro köövo, ka ma riu rivoeere te' va ne manih pa ma riu rivon a laëon. ⁹ Manih pa ma poeere, ee to ohop ne a ma ohop nee to nok po si kap, ka paknäere tatanih va non manih po karis peo, no hös to rëhrëh vëvëhö' nö ne po vapus. ¹⁰ Ee to te' me ne a ma apiire to vapihpih vakmis vamanih pa pipihkatan. A ma apiire to te' me non o kakis marën a vakmis a ma napan koman a tönim sivö. ¹¹ Ee to te' me ne a te' susun to matop non raeo. A te' sunön pamëh, e' a ankerö' to susun non pa matop a kove' ruruvun pamëh no a hikta ö ne' to aton non. Po to Hibru, ee to poka' ne a te'

sunön pamëh, e Abadon. Ka manih po to Grik, ee to poka' ne poë e Apolyon, ke' a te' va pa mirö' a ma moeh tah.

¹² A punis apuh vamomoaan to hik en, ka meh poa punis to me' e ne pa tavus amot.

¹³ Ka vatönim me a paeh ankerö' piu en pa suvin pe'. Kö' tēnan o vaato to tane' ma' po taana' noton* va pa pok gol vëh to te' non matan e Sosenen. ¹⁴ E' to soe ke a vatönim me a paeh ankerö' vëh to öt non a suvin vamanih pan, “Eën se vatvus a taana' ankerö' varih to te' ne pa nohnoh sinten a ruen apuh vëh a Iupretis, kee nö ee.” ¹⁵ Ee a taana' to tavus këh ee pa nohnoh. E' se te' va non manih, pea se keh ki a napan po kukön hum, manih komön o pöh hum o ankerö' to vamatop ro ne a aoa' pamëh, me o poen, me a sivö, me o kirismas nee se ip vamët a napan kurus to te' ne nën. ¹⁶ Ee to nö, pare ununun a nap vëvënsun peo pa vapus. Ee to soe ka neo' a nap vëvënsun varih to tok ne po hös to antoen ne a 200 milion.

¹⁷ Eö' to tata no', parö' ep in o hös no a napan to tok ne. Ee to ohop ne a ma ohop nee to nok po si kap. A ma ohop kap pee to erera' va non manih po tēkrea, me ee o totomoen, me ee o vovoa'ruvi. A ma pasuiro hös to te' va ne manih pa pasun a laëon, ka manih pa rivoeere, o sura', me o vös sölpä', me o öh to tatavus no ma'. ¹⁸ A kukön tah poë varih, o sura', ko öh, me o vös sölpä', to tatavus tane' no ma' pa rivoeero hös, ko ipip vamët e ne pa napan varih po vakön hum. ¹⁹ O kakis po hös to te' non pa rivoeere, me manih pa apiire. A ma apiire to te' va non manih po kaho' kuru', e' marën a vakmis a ma napan.

²⁰ A napan varih no o sura', me o öh, me o vös sölpä' to hikta ip vamët, e'e to hikta panih a ma taate' hat pee. Ko

* 9:13: [... o vaato to tane' ma' po taana' noton ...] Manih po taana' noton in a pok gol to sun non a tah to matan va non manih pa köm in a purmakaö'.

hikta vahik pa hin suk a tuvuh hat, me a ma tah nö'nës nee to nok pa gol, me a silva', me pa bras, me po vös, me po naon. A ma tah nö'nës poë varih to hikta onöt ne a ep ka ra, me tēnan a ra, me a nö. ²¹ A ma napan varih to ip vamēt akuk voh o meoh upöm te', me a nap kakaveo, me a nap orora' te', me a nap rēhrēh. Ivēhkēk, ee to hikta panih a ma taate' hat pee.

10

A Ankero' To He' E Jon O Miu Pēpa' Vapenpen, Ke' Ēën

¹ A tah vėh to hik en, kö' ep in a meh ankerο' eh to kunah tane' ma' manuh pa vöön va kin. A unöh to kopös non poan, ka putο te' tatavi non a pasuneah, ka mataneah to tētėkrea va non manih pa potan, ka poa moneah to ěman va ne manih po toon no sura' to tėtėkrea non. ² E' to öt non o miu pēpa' sone' to te' takap e non manih pa koreneah. A papmatö va pa moneah to vakom non manih tahi', ka papkiruk pe' to vakom non po oeh. ³ E' to vaato va'puh va ma' manih pa ö no a laëon to tötö va non. Ke' hik en, ka kara kon en pa tönim me a pöök. ⁴ A tönim me a pöök kara poë varih to kon vahik ee, kö' iu kiun töön no' o vaato pee, ivėhkėk, eö' to tēnan a soe to tane' ma' pa vöön va kin to soe va non manih pan, “Koe a kiun töön a soe va'ih nēn to tēnan, eēn se nat vatöön varoe nom po kokoman pēn!”

⁵ Ka ankerο' vėh nö' to ep voh to vakom non tahi' me manih po oeh to kė a papmatö va pa koreneah manuh pa vöön va kin. ⁶ E' to soe a soe man kikis pa ěhnan e Sosenėn vėh, to te' tamoan non to nok voh o oeh me a ma moeh tah varih to te' ne po oeh, e' me to nok a tahi' me a ma moeh tah varih to te' ne manih tahi', e' me to nok a vöön va kin me a ma moeh tah varih to te' ne nēn. Ka ankerο' soe pan, “O poen to öök en, ke Sosenėn hikta se anoeh vi non. ⁷ O poen no a vatönim me a pöök ankerο'

se piu en pa suvin pe', ka tah vëh ne Sosoenën to iu non me a soe pe' vëh to vakoan voh non, e Sosoenën se vatvus vateera' poan. E' a soe vih voh vëh ne' to he' a ma te' kikiu pe' o te' vanënën soe. Ke' tavus va en pa ö ne Sosoenën to iu moaan va voh non e Ieesu' Kristo se nok.

⁸ Kö' tēnan hah eo' po vaato vëh nö' to tēnan moaan voh to tane' ma' pa vöön va kin, to soe ma' pan, “Nö ah, parën kon o miu pēpa' sone' vëh to pet takap non manih pa koren a ankerö' vëh to vakom non tahi' me po oeh.”

⁹ Eö' to nö eo' manuh pe', ko hin o miu pēpa' sone' ne' se he' a neö'. Ke' soe ka neö' pan, “Kon ah, parën eën, e' se ninin vih va non manih pa hunun in a tankekvö, ivëhkëk, eën se orom eah, ke' se vakoskos en pa komömah.” ¹⁰ Eö' to kon tane' o miu pēpa' sone' manih pa ankerö', parö' eën eo'. E' to ninin vih va e non manih po hunun in a tankekvö. Ivëhkëk, eö' to orom eah, ke' vakoskos en pa komaneo'. ¹¹ Ee to soe ka neo' pan, “Eën se vatvus hah a soe pe Sosoenën, suk a ma meoh upöm te' peo, me a ma meh muhin peo, me a ma meoh vu to peo, me a ma moeh te' susun peo.”

11

A Poa Te' Vanënën Soe To Vatvus A Soe

¹ Ee to he' a neo' o tokon pa vavatoe iuun, ko soe pan, “Sun ah, parën vatoe a Iuun Hinhin Apuh me a pok pe Sosoenën. Ko ëh a ma napan varih to hinhin ne sih koman a iuun pamëh. ² Ivëhkëk, eën se nat nom vatoe a ö vamahën in a kiikin vöh to vatvi non a Iuun Hinhin Apuh. A kiikin pamëh no a nap hikto vaman to vaneah ne. A nap hikto vaman se kom tötöön a Vöön Vapenpen vëh a Jerusalëm po 42 sivö. ³ Eö' se he' kikiis nös a poa te' vanënën soe peö', ko vanö nös raoe. Ee pon se voh ne a ma rara to vataare non o tamak, pare vavatvus ne a soe peö' komön o 1,260 poen.”

⁴ Ee pon to te' va ne manih po pöök naon öliv poë varih, me o pöök ram poë varih to sun ne matan e Sunön va po oeh kurus. ⁵ A ma te' se keh punö' ne pa mirö' a poa te' vanënën soe poë varih, o sura' se tavus tane' ma' pa rivoeere, ko es en po te' varih to vakihat me ne raeo. Ivëh, ka te' se keh punö' non pa mirö' raeo, e' se mët en. ⁶ Ee pon to te' me ne o kakis marën a ötöön a uhön, ke' hikta se nus non po poen nee to vavatvus ne a soe pe Sosoenën. Pare te' pet me ne o kakis marën a ta' a ma ruen, kee tarih ee o era', me o kakis va pa he' a ma vu punis se tavus manih pa ma napan varih po oeh. Tamoan ee se keh iu nok va ne nën, a, ee se nok suk ee po iu pee pon.

⁷ Po poen ne ee pon se vahik ee pa vatvus a soe pe Sosoenën, ka tah poa vëh* se tane' ma' pa kove' ruruvun hikta ö noton, e' se këh ma' a kove' ko peah ma', ko vapus me raeo, pare' ip vamët raeo pon. ⁸ A sioniire pon se pet ne pa hanan koman a vöön apuh, na to sosoe vapipino' no, ko poka' no a ehneeah Södom me Isip. E' a vöön moaan voh vëh nee to ni voh e Sunön pee pa kuruse. ⁹ A ma pah te' va po oeh kurus, me a ma vute', me a ma vu to, me a ma vu sionin, ee se ep a sioniire pon komön o kukön poen me a ö kök. Ee hikta se vaonöt ke ne o meoh upöm te' pa pe a sioniire. ¹⁰ A napan varih po oeh to hikta vaman ne e Sosoenën, se vaeö pa ö nee to mët pon. Ee se vaeö ko eën vavihvih a ma taëen, pare vahe'he' vapiun a ma he'. Ee se nok va nën, suk a poa te' vanënën soe poë varih to he' kamis voh ne a napan varih po oeh.

¹¹ O kukön poen me a ö kök to oah ee, ke Sosoenën vanö en pa tuvuh to'to' manih pa poa te' to pet mët ne, kee to' hah ko sun hah ee. Ka napan varih to ut ne raeo pon

* 11:7: [... ka tah poa vëh ...] A tah poa e' o meoh ehnan pa ankerö' vëh to matop non a kove' ruruvun hikta notoneah. Ep na manuh po Rev 9:1-11.

pah naöp suntan ee. ¹² A poa te' to tēnan o vaato apuh to tane' ma' pa vöön va kin to vaoe no ma' pan, “Peah ma' öm manih pom!” Ee pon to peah ee manuh pa vöön va kin koman a unöh, pa ö no a napan varih to vakihat me ne raeo, ee he ut ne.

¹³ Varu' vakomanih, a rikrik apuh to ip ma', ko mirö' en pa pah ö va pa havun ö in a vöön, ka tönim me a taana' ö ro in a vöön to te' ne. A 7,000 te' to mēt ee koman a rikrik pamēh. Ka ma napan varih to te' ne, ee to pah naöp suntan ee, pare kë rakah ee pa ēhnan e Sosoenēn vöh pa vöön va kin.

¹⁴ A vapöök punis apuh to hik en, ivēhkək, ep ah! A si' ö ka vakön punis tavus en.

A Vatönim Me A Pöök Ankerö' To Piu A Suvin Pe'

¹⁵ A vatönim me a pöök ankerö' to piu en pa suvin pe', ko vaato apuh tane' ma' pa vöön va kin to soe ma' pan, “E Sosoenēn pea me e Kristo,

kuru ee pon to te' ne e Sunön pea manih po oeh kuru.

Ke' se te' non a te' Sunön va pa ma tamooan.”

¹⁶ Ko 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön, varih to iho' ne pa ma ö ihiho' pa te' sunön pee manih pa matan e Sosoenēn, ee to vatokon pare vasunön e Sosoenēn. ¹⁷ Ee to soe vamanih pan,

“Sunön, Sosoenēn A Kikis Vi,

eēn to te' nom kuru,

me pa ma tamooan voh,

eēn to vakiu hah voh o kikis apuh pēn,

kuru nēn to taneo pa matop hah a ma tah kuru,

ivēh kemöm vaeö me nem oah.

¹⁸ A napan hikto vaman to heve ne,

ivēhkək, o heve pēn to tavus en.

Kuru, e' o poen no a napan varih to mēt voh, e'e se te' po vahutēt.

Kuru, e' o poen he' o voen vih manih pa nap kikiu pën,
 ee a ma Te' Vanënën Soe pën, eën se voen raoe,
 me a ma napan varih to ta a nom oah, ko te' ne
 o te' vivihan pën.

A ma te' varih to te' me ne o ëhnan
 me o te' akuk.

O poen mirö' a napan varih to seök voh o oeh to tavus en!"
Sng 2:5; 110:5; 115:13

¹⁹ O 24 te' susunön to te' ne paan e Sunön to soe ee, ko
 hopa' vëh pa luun Hinhin Apuh pe Sosoenën vöh pa voon
 va kin to taperet en. Ka pokis kontrak pe Sosoenën to te'
 non nën, ka vakës tavus en, ka kara kon, pare' vatoe'nën,
 ka rikrik ip ma', me a ivat to ip ma', me a ma puh rui'
 tutuvuh eh to vu'vu' ma'.

12

E Köövo Me A Kuru' Apuh

¹ O pöh vëknöm apuh rakah to tavus manih pa akis. O
 vëknöm pamëh to te' va non manih. A pah köövo to voh
 non a potan manih pa sionineah vamanih po rara. A sivö
 to te' non paan a poa moneah, kö' ep in eah to uvan non
 o uvan va pa te' sunön to te' me non o havun me a pöök
 vesun. ²E' a köövo to te' non o kiuk, a si' ö ke' vahuh en, o
 kamis va pa ö ne' se vahuh to tavus en, ivëh, ne' to kokoe'
 suntan suk non.

³Eö' to ep o meoh vëknöm to tavus manih akis. E' to te'
 va non manih, a pah kuru' apuh erera'* to te' non, pare'
 te' non o tönim me o pöök pasun me o havun köm. E' to te'
 me non o tönim me o pöök uvan va pa te' sunön manih pa
 ma pasuneah. ⁴E' to te' va non manih, pee to ki a ma vesun
 po kukön hum. A apin a kuru' apuh pamëh to rëh vatös

* 12:3: [... a pah kuru' apuh erera' ...] A kuru' erera' to matan va non manih
 pa piro' apuh rakah. E' a pah soe vapipino' to vëknöm non a punis me a tëëm
 no a hikta te' susun to matop non a napan.

en po pöh hum vesun varih to te' ne manih akis, ko vi ma' manih po oeh. Ka kuru' pamëh to te' vatët e non manih pa matan e köövo, to anoeh non e köövo se vahuh, ke' ëën e koa'. ⁵ Ke köövo vahuh en pe koa' oete', ke Sosenën vate' voh poan se matop non a ma napan varih po oeh, pare' öt non a tasun apuh va pa matop vakis a ma napan varih po oeh. Ke köövo vahuh en pe koa', ko ankerö' me peah vëvëhö' ee pe koa' manuh pa vöön va kin pe Sosenën to iho' non pa ö ihiho' pe'. ⁶ Ke köövo rusin en manuh pa moeh upin, a ö vëh ne Sosenën to vamatop ke voh poan se' te' non. Ee se matop ne poë nën ko mamakën ne poë pa taëen po 1,260 poen.

⁷ O vapus o pöh apuh to tavus manuh pa vöön va kin. E ankerö' Maëkel, me o upöm ankerö' pe', ee to vapus me a kuru' apuh. Ka kuru' me a ma te' ankerö' pe' vapus vahah me ee pee. ⁸ Ivëhkëk, ee to hikta eh onöt ne a onoah o vapus. Ivëh, ka kuru' me a ma meh pe' to hikta onöt ne a te' manuh pa vöön va kin.

⁹ O ankerö' pe Sosenën to veo kunah ee pa kuru'. A kuru' vatamoan voh pamëh, a ëhnaneah ivëh, e Satan, ke' a te' to vakihat me a rora. E' to pikpiuk non sih a napan varih po oeh, ko meeme ke këh non raoe a ma taate' totoopin. Ee to veo kunah ee ma' pa kuru', me a ma ankerö' pe' manih po oeh.

¹⁰ Eö' to tënan o vaato apuh to tane' ma' pa te' manuh pa vöön va kin to soe va non manih pan,

“Kuru, e Sosenën pea to kon hah en pea, o kikis pe' to tavus vamaaka en, e' e Sunön pea.

E Kristo to te' me non o kikis, e' to kon hah a ma napan pe'.

E' to kon me a tasun marën a matop a ma napan.

Suk ataeah, e Satan a te' to vakihat me a rora to vateen a ma kea me vamen pa potan me pa popoen pa

matan e Sosenen, ko soe pan, ee to nonok ne a hat.

Kuru a ma ankeron to veo kunah ee ma' pe'.

¹¹ A ma kea pea to hikta iu vi voh ne o to'to' pee,
ko hikta koman voh ne a ö nee se te' vavih ne manih po oeh.

Ee to kon tane' voh o kikis manih po era' pa Sone' Sipsip, pare te' eh voh e ne pa vatvus a soe pe'.

Ko hikta naöp voh ne o te' se ip vamët raeo,
ka manih pa taate' paméh, ee to onoah o vapus,
pare vöknah o vakihat.

¹² O ankeron to veo ee pe susun po ora' hat,
ke eöm varem to te' nem pa vöön va kin se vaeö.
Ivëhkëk, varenan peöm varih po oeh me manih tahi',
eöm se matop rakah nem, a punis apuh se tavus a neöm, ke eöm se matop nem!

Suk e susun po ora' hat to nö voh en nös manem peöm.

E' to heve rakah e non,
suk, e' to nat e non pa ma poen pe' to hikta te' rë ne,
a si' ö hat ke Sosenen se sunpip poan pa tah ne' to nonok non."

¹³ A kuru' paméh to ep en pe' to te' e non manih po oeh, ivëh, ke' taneo en pa veo vavah e köövo vëh to vahuh voh e koa' oete'. ¹⁴ Ivëhkëk, o ankeron to he' e köövo a poa paknan enen apuh, marën a ö ne' se nönö pa vöön pe' pa moeh upin, ko te' ke këh no ma' a kuru' paméh. Ee se matop vavih ne poë ko mamakën ne e köövo pa komön o kukön kirismas me a ö kök.

¹⁵ Ka kuru' paméh to mut tane' a ruen manih pa rivoneah, ka ruen tavus en a ruen apuh, ko koko suk nö e non pe köövo. A kuru' to iu non pan, a ruen se mirö' e köövo. ¹⁶ Ivëhkëk, o oeh to va'aus en pe köövo, o oeh to panan ko orom en pa ruen vëh no a kuru' to mut tane' voh pa rivoneah. ¹⁷ Ivëh, ka kuru' heve rakah en pe köövo, ka

kuru' nö en pa vapus me a ma meh koa' pe köövo. Ee a ma napan varih to vavattet ne sih a ma soe kurus pe Sosoenën, pare vaman ne a soe pe Ieesu' ko vavattet ne poë. ¹⁸ Ka kuru' pamëh to sun non po kösan manih sinten tahi'.

13

A Poa Tah Poa To Tavus

¹ A kuru' apuh vëh to te' e non manih po kösan, keö' to ep in a tah poa to tavus tane' manih tahi'. E' to te' me non o havun köm, me a tönim me a poa pasun. Manih pa havun köm, e' to te' non o havun uvan pa te' sunön. Ka manih pa ma paeh pasuneah a ma ëhnan to kiun ne, ee a ma soe to sosoe vavahat e ne pe Sosoenën. ² A tah poa pamëh nö' to ep in to matan va non manih pa pusi' apuh nee to poka' ne a lepat, ka moneah ep va non manih pa mon a bea', ka rivoneah ep va non manih pa rivon a laëon. A kuru' pamëh to he' a tasun me o kikis pe' manih pa tah poa pa nok a ma tah no a kuru' koman to onöt non a nok. ³ Eö' to ep in o pöh pasun pa tah poa pamëh to matan va non manih pee to moes vamët voh poë. Ivëhkëk, a pi' hat pamëh to ana', ke' sun hah en. Ka napan varih po oeh to töhkak in a tah poa pamëh, pare vatet ee pe'. ⁴ A napan to nat e ne pan, a kuru' to he' voh poan o kikis pe' manih pa tah poa. Ivëh, kee vatokon ko vasunön ne a kuru', me a tah poa, pare soe pan, "Eteh to vatoe me non a tah poa va'ih? Eteh to onöt non a vapus me poan?"

⁵ E Sosoenën to vaonöt ken pa tah poa, ke' sosoe vavovoeak e non pe Sosoenën, me o kikis marën a nok a taate' pamëh po 42 sivö. ⁶ A tah poa pamëh to sosoe oah e non pe Sosoenën, me e' to sosoe vavovoeak e non pa ëhnan e Sosoenën me a vöön te'te' pe', me a ma napan pe Sosoenën varih to te' ne pa vöön va kin. ⁷ E Sosoenën to vaonöt ken pa tah poa, marën a vapus me a ma napan

pe Sosoenën ko onoah rae po vapus. E' to te' me non o kikis va pa tavus a te' sunön pa matop a ma napan va po oeh kurus, me a matop a ma vu to, me a matop a ma vute'.

⁸ A ma napan kurus varih to te' ne po oeh, no a ëhnëëre to hikta kiun non po puk va po to'to' tamooan po poen ne Sosoenën to nok voh o oeh. Ee se vasunön ne a tah poa pamëh. O puk pamëh, e' to vaneah non pa Sone' Sipsip vëh nee to ip vamët voh.

⁹ A te' to te' me non a tenaneah, e' se pënton vavih a soe vëh, pare' vatet.

¹⁰ E Sosoenën se keh vate' ta pah te' ke' nö pa nohnoh, a, ke' se nö en pa nohnoh.

E Sosoenën se keh vate' ta pah te' pan, e' se mët pa koren a meh te' to öt non o rapis rë,

a, e' se mët po rapis rë pa meh te'.

O poen no a taate' pamëh se tavus en, eöm a ma napan pe Sosoenën se sun vakis po vaman peöm.

¹¹ Eö' to ep in a meh tah poa to tavus tane' varu' ma' komön o oeh. E' to te' me non a poa köm manih po kaho' pe' vamanih pa köm pa sone' sipsip oete', pare' vavaato va non manih po vaato pa pah kuru' apuh. ¹² A vapöök tah poa to kon tane' o kikis apuh manih pa tah poa vamomoaan pe' to te' me non poan. E' to kiu vakis rakah

e non pa rëh a ma napan varih po oeh, pa vasunön a tah poa vamomoaan vëh, no a pi' pe' to ana' hah voh en. ¹³ A vapöök tah poa to vatvus a ma vu tah vatoksean. A paeh tah vatoksean ne' to vatvus ivëh, e' to vatvus a sura', ke' tane' ma' kin, ko kunah manih po oeh a napan he ep ne.

¹⁴ E Sosoenën to vaonöt poan pa nok a ma tah vatoksean manih po kikis, no a tah poa vamomoaan to he' voh poan, pare' piuk a ma napan varih po oeh. Pare' sosoe ke non a ma napan pan, "Eöm se nës suk a tah nö'nës va pa tah poa vamomoaan, paröm kë nem a ëhnaneah. Moan voh

o raris rë to ip voh poan, ivëhkëk, e' to te' to'to' e non.”
¹⁵ E Sosenën to vaonöt ke a vapöök tah poa pa piu a tuvuh va po to'to' manih pa tah nö'nës in a tah poa vamomoaan, pan a tah nö'nës pamëh se vaato. Ivëh, ka napan se keh hikta vasunön a tah nö'nës pamëh, e' to te' me non po kakis va pa ip vamët raoe.

¹⁶ Ivëh ka vapöök tah poa to soe, kee vaho' o vëknöm manih pa pap koren matö ke' pa ma naira napan kurus. O te' akuk, me a napan varih to te' me ne o ëhnan, me a nap ötöt ö, me o te' arus, me a nap taihan, me o te' kikiu akuk. ¹⁷ Ka te' to hikta te' me non o vëknöm va pa tah poa pamëh. O vëknöm pamëh e' a ëhnan a tah poa, ke', a nampa' va pa ëhnaneah. E' to hikta onöt non a voen tane' ta tah manih pa ma meh te', me e' to hikta onöt non a vavoen ta tah pe'. ¹⁸ A te' to te' me non o kokoman natsean, e' se ëh ko nat vavih a pusun a nampa' va pa tah poa. Suk a nampa' pamëh, e' a 666, to vëknöm e non a ëhnan a te'.

14

O 144,000 Te' To Vahëh O Vahëh Voon

¹ Eö' to ep hah ko ep in a Sone' Sipsip to sun non Tope Saëon, ko 144,000 te' sun va'peh me ne poë. Ka ëhnan a Sone' Sipsip me a ëhnan e Tamaneah to kiun ne manih pa naire. ² Eö' to tēnan o vatoe'nën vih to tane' ma' manuh pa vöön va kin to te' va non manih po vatoe'nën in a ruen to koko non me o vatoe'nën apuh va pa kara. O vatoe'nën pamëh nö' to tēnan to te' va non manih pa ma tah nee to su'su' ne, ka tanih pee te' va non manih pa tanih va pa ma gita', a tanih pamëh to parin a tanih vavih. ³ O 144,000 te' varih to sun ne matan a ö ihiho' pe Sosenën, me a taana' tah to'to', me o 24 te' sunön to te' ne paan e Sunön. Ee varoe a napan varih ne Sosenën to voen hah voh to

vaähëh ne o vaähëh voon no a hikta meh te' to nat non.
⁴ Ee to te' poë varih o matian, no a pop pee to totoopin ko vih rakah. Ee to vavatet vah voh ne a Sone' Sipsip pa ma ö ne' to nönö non. Ke Sosoenën to kon hah voh raeo topnin a ma moeh napan varih po oeh, kee te' va ne manih po vakum te' vamomoaan pe Sosoenën me a Sone' Sipsip.
⁵ Ee to hikta te' voh ne pa taate' piuk, ka hikta hat voh manih pa pop pee.

A Kukön Ankerö' To He' A Soe

⁶ Eö' to ep in a meh ankerö' to nönö va kin vah non manih akis. E' to te' me non a kiu va pa vatvus a Soe Vih te'te' tamoaan manih pa ma napan varih to te' ne po oeh. E' to vatvus ke non a ma napan kurus va pa ma meh muhin, me a ma vu to kurus, me a ma vute' kurus. ⁷ E' to soe vakis vamanih pan, "Vasunön nem e Sosoenën, paröm soe vamanih pan, 'Sosoenën, eën a kikis parën te' nom e Apuh', suk o poen to tavus en, ne' se vate' a neöm po vahutët. Eöm se vasunön nem e Sosoenën, suk ataeah, e' to nok voh o oeh, me a akis, me a tahi', me a ma moeh ruen sosone'!"

⁸ A vapöök ankerö' to suk en pa ankerö' vamomoaan ko soe pan, "A Vöön apuh Babiron to hat voh en! A napan to te' ne nën to rëh ke o kokoman pa napan pa taate' hin suk a ma sosoenën va pikpiuk, ko he' tonun ee pe Sosoenën vamaman. E' to te' va non manih pe köövo to öt non a kap voaën, ko vakaak a napan ke nok a taate' rëhrëh. Ivëh, ke Sosoenën se vakmis raeo."

⁹ A vakön ankerö' to suk en ma' pa meh pöök, ko soe vamanih pan, "A te' se keh vasunön a tah poa vëh me a tah nö'nës va pe', pare' kon o vëknöm manih pa naineah, ke', pa koreneah, ¹⁰ ivëh, ke Sosoenën se vakmis va'puh oah poan. E' to vamatop moaan voh en ko se koep ma' o heve pe' manih pa kap, a kap pamëh to te' va non manih po heve pe', ka te' pamëh kaak. Ka manih pa matëëro ankerö'

pe Sosenen me a Sone' Sipsip, a te' pamëh se kon a punis apuh manih po sura' to ësës non po vös salpa'. ¹¹ A sura' se vakmis tamoan non poan, ko öh to pepeah tamoan e non. Ka napan varih to vasunön ne sih a ëhnan a tah poa, me a tah nö'nës va pe', pare te' me ne o vëknöm va pa ëhnaneah, a sura' hikta se mute' non pa popoen me pa potan, e' se ësës tamoan e non."

¹² O poen no a ma vu taate' poë varih se tavus ma', a ma napan pe Sosenen varih to vaman ne ko vatet ne a Taate' pe Sosenen, ko öt vakis ne o vaman pee manih pe Ieesu', ee se sun vakis.

¹³ Eö' to tēnan a soe pa te' to tane' ma' pa vöön va kin to soe ma' pan, "Eën se kiun va in a soe manih pan, 'Kuru me amot a ma napan varih to vaman voh ne e Apuh, pare mët, ee se vaeö rakah!' " A Tuvuh Vasio' me to soe vanën, "Ee se vaeö rakah, suk ataeah, ee to këh ee pa kiu vëhva' vëh, nee to nonok voh ne, ko nö ee ma' pa vanot. Ee to hikta nö akuk ma', ahik, a taate' vih vëh nee to nonok voh ne to nö va'peh me ma' raeo manih."

O Poen Oes A Voa' Vuvui Manih Po Oeh

¹⁴ O vaato to hik en, kö' ep in a tah unöh kakaare, ka manih pa unöh, a tah to matan va non manih pe Koa' Te' Pa Napan Kuru to iho' non. Ka manih pa pasuneah, to te' non o uvan va pa te' sunön nee to nok voh pa gol, ka manih pa koreneah, e' to öt non o rapis kakakni.* ¹⁵ Ka meh ankerö' to tavus tane' ma' manuh pa luun Hinhin Apuh pe Sosenen, pare' kokoe' ke ma' a te' vëh to iho' non pa unöh pan, "Eën se kon o rapis pën parën moes a voa' vuvui, suk o poen va pa moes a voa' manih po oeh to tavus en." ¹⁶ Ka te' vëh to iho' non pa unöh to öt non o

* 14:14: [... o rapis kakakni.] O rapis kakakni ne' to öt non to matan va non manih pa vuhun. O vu rapis pamëh nee to moesmoes ne a vuit.

rapis, sun ko moes en pa voa' vuvui vëh to te' non manih po oeh.

¹⁷ Ka meh ankerö' tavus tane' en ma' pa Iuun Hinhin Apuh pe Sosenën vöh pa voon va kin. E' me to öt non o meoh rapis kakakni rakah. ¹⁸ Ka meh ankerö', a te' pamëh to matop non o sura', pare' tane' ma' pa pok vapenpen. E' to kokoe' ken na pa te' vëh to öt non o rapis kakakni pan, "Eën se kon o rapis kakakni pën parën moes a ma voa' voaën vuvui to te' ne manih po oeh, parën ununun!" ¹⁹ Ivëh, ka ankerö' vëh to öt non o rapis kakakni moes en pa voa' voaën vuvui pare' ununun en. Pare' vaho' hop en pa voa' voaën manih koman a ö kokon voaën. A tah pamëh to vëknöm non a ö ne Sosenën se nok vahat va in a ma napan varih ne' to heve non raoe. ²⁰ Ee to kokon ee pa voa' voaën pa nöh kokon voaën vëh to te' tavus këh non a vöön apuh. Ko hunun voaën pamëh tarih va en manih po era', ko tavus këh en ma' pa nöh apuh ko nö en ma' pa 300 kiromita', ka ruruvun to onöt non a pah mita' me a ö kök.

15

O Tönim Me A Poa Ankerö' To Öt Ne O Tönim Me A Poa Tah Hat Oah

¹ Kö' töhkak in o meoh vëknöm apuh to tavus manih akis, parö' pah kokoman vörep suk e no' pe'. A tönim me a poa ankerö' to öt ne o tönim me a poa tah hat rakah, marën a mirö' a ma napan. E' o vahik in o vakmis pe Sosenën.

² Eö' to ep in a tah to matan va non manih pa tahi' apuh, to nok non po karas, nee to hovën po sura'. Eö' to ep me a napan varih to onoah voh o vapus pa tah poa, me a tah nö'nës va pe', me a nampa' pa ëhnaneah. Ee to sun ne sinten tahi' vëh to te' va non manih po karas ko öt nee a gita' ne Sosenën to he' raoe.

³ Ee to vahëh ne o vahëh pe Mosës, a te' kikiu pe Sosoenën, me o vahëh va pa Sone' Sipsip. O vahëh pamëh to te' va non manih pan,

“Apuh, eën e Sosoenën A Kikis Vi, *Amo 3:13*

A ma kiu kurus nën to nok e' to apuh,

emöm to ep eah to para' apuh
pamöm kokoman vörep nem.

Sng 111:2

ka taate' pën totoopin pare' man.

Sng 145:17

Eën a te' Sunön pa ma vute' kurus.

⁴ Ivëh, keteh hikta se naöp no moah,

keteh hikta se kë non a ëhnöömah? Ahik. *Jer 10:7*

Apuh, eën varoe kuru a vivihan.

A napan kurus se nö ma' pa vasunön a oah. *Sng*

86:9-10

Suk ataeah, a taate' totoopin pën to tavus vamaaka en.”

Lo 32:4

⁵ O vaëhëh to hik en, kö' ep in a Iuun Hinhin Apuh pe Sosoenën manuh pa vöön va kin, e' a ö vasio' pe'. ⁶ Ka tönim me a poa ankerö' varih to öt ne pa tönim me a poa ta hat marën a mirö' a napan, ee to këh tavus ee ma' pa ö vasio' pe Sosoenën. Ee to ohop ne a ma ohop maaka voon matan vavih rakah. Pare voh ne a ma voh to nok non pa gol manih pa poeere. ⁷ Ka paeh va pa taana' tah to'to' he' en po tönim me a poa toep gol manih pa tönim me a poa ankerö'. O toep poë varih to puh ne po vakmis pe Sosoenën to te' tamoaan e non. ⁸ O öh va po kikis, me o tækrea pe Sosoenën to puh rakah non manih pa ö vasio' pamëh. Ka hikta te' to onöt non a ho pa ö vasio'. Ee se anoeh ne a tönim me a poa ankerö' se vahik a kiu manih pa tönim me a poa tah hat poë varih.

¹ Eö' to pënton o vaato apuh to tane' ma' pa te' to te' non pa Iuun Hinhin Apuh pe Sosenen vöh pa vöön va kin, to nö non pa tönim me a poa ankerö' to soe non pan, “Eöm se nö paröm ko'ko' a tönim me a poa toep varih to te' ne o vakmis pe Sosenen kee tako' kunah manuh po oeh!”

² Ka ankerö' vamomoaan nö, pare' koep kunah en pa toep pe' manuh tonun o oeh. Ka ma vu pi' kamis, me a ma te' ro ep vahat rakah tavus manih pa napan varih to te' me ne o väknöm va pa tah poa, me manih pa napan to vasunön ne a tah nö'nës pe'.

³ Ka vapöök ankerö' koep en pa toep pe' manih tahi'. Ka tahi' erera' en, vamanih po era' va pa te' ip, ka ma tah to'to' kurus varih tahi' mët vahik ee.

⁴ Ka vakön ankerö' koep en pa toep pe' manih pa ma ruen apa'puh, me pa ma te' a sosone'. Ka ma ruen tavus erera' kurus rakah ee. ⁵ Keö' pënton a ankerö' vöh to matop non a ma ruen to soe ke na e Sosenen pan,

“Eën a vivihan rakah, ka kiiki pën to totoopin,
parën te' e nom kuru, me eën to te' moaan voh e nom.

⁶ A napan varih to ip vamët voh a ma te' vanenen soe pën,
me a ma meh napan pën, ko era' pee to tako' voh.
Ivöh, kën se he' o era' manih pa ma napan hat poë varih,
kee se kaak o era' vöh* to piun non a taate' hat nee
to nok voh.”

⁷ Keö' tēnan o vaato to tane' ma' pa pok, to soe ma' pan,
“Oman rakah, Apuh, eën E Sosenen A Kikis Vi.

Eën to kiiki nom sih a ma napan, ka kiiki pën to
totoopin, pare' vih vörep.”

⁸ Ka vataana' ankerö' ko'ko' en pa toep pe' manih pa potan, ke Sosenen vaonöt ko hiva' va pa potan ës en pa ma napan. ⁹ O hiva' apuh va pa potan to ororan vörep, ko

* 16:6: [... kee se kaak o era' vöh ...] A soe pamëh, e' a soe vapipino' pa ö ne Sosenen se vakmis rakah a ma napan hat.

ës en pa ma napan. Ka napan soe vavahat, ko vavovoeak avoe' e ne pe Sosoenën to te' me non o kikis, marën a nok a ma ta hat poë varih. Ivëhkëk, a napan to hikta panih a ma taate' hat pee, pare kë a ëhnan e Sosoenën.

¹⁰ Ka vatönim ankerö' nö ko koep en pa toep pe' manuh pa ö ihiho' pa tah poa. Ka popoen kopös en pa napan varih to vavatet ne a tah poa. Ka napan poë varih kon vahat ko kokot e ne pa ma riurivoeere, suk o kamis to apuh rakah.

¹¹ Ee to kokoman ne o kamis me a ma pi' pee, pare sosoe vavahat e ne pe Sosoenën vöh pa vöön va kin. Ivëhkëk, ee to hikta panih a ma taate' hat pee.

¹² Ka vatönim me a paeh ankerö' koep en pa toep pe' manuh pa ruen apuh Iupretis. Ka ruen ana' rakah en to vamatop non a hanan no a nap susunön to tane' ma' pa ö no a potan to pepeah ke nö ma', se koe ma'. ¹³ Keö' ep in a kukön tuvuh hat to ep va ne manih, po rökrök to tavus tane' ma' pa rivon a kuru' apuh, me manih pa rivon a tah poa, me manih pa rivon a te' vanënën soe pikpiuk. ¹⁴ A ma tuvuh hat poë varih to nonok ne sih a ma vu tah vatoksean. Ee to nö manuh pa nap susunön kurus varih to te' ne po oeh, ee to iu ne pan, o te' susunön se ununun a nap vëvënsun pee, kee se vapus po poen apuh pe Sosoenën A Kikis Vi, pa ö ne' se kiiki non a ma napan.

¹⁵ “Pënton öm! Eö' e Ieesu' se nö nös vamanih pa te' kakaveo, köm se hikta nat nem po poen poanheh nö' se nö ma' manih peöm. Vaeö rakah, pa te' vëh to opoep non, pare' rara non o rara pe', ko hikta nönö pehpeah vah non matëëra ma napan!”

¹⁶ Ka ma tuvuh hat poë varih ununun ee, pa nap susunön manih pa ö oeh vëh nee to popoka' ne po to Hibru pan, Armagedon.

¹⁷ Ka vatönim me a vapöök ankerö' koep en pa toep pe' manih akis pa tuvuh. Ko vaato apuh tane' ma' manuh pa

Iuun Hinhin Apuh pa ö vasio' ihiho' pe Sosoenën, to soe no ma' pan, "E' to hik en!" ¹⁸ Ka muhin vakës ka kara kon en, ko vatoe'nën, me a rikrik apuh to ip en ma'. Moaan voh a hikta rikrik to tavus voh to te' va non manih, taneo no ma' po poen ne Sosoenën to nok voh o oeh vëh. A te' rikrik pamëh to apuh ko parin a hat oah rakah. ¹⁹ Ka vöön apuh vëh a Babiron takök en po kukön hum, ka ma meh vöön apuh pa ma meh napan to takök ko hat rakah ee. Ke Sosoenën kokoman avoe' e non pa taate' hat no a napan varih pa vöön vëh nee to popoka' ne Babiron Apuh to nok voh, ivëh, ke' vakaak en pa Babiron po voaën pe'. O voaën pamëh, e' o vakmis pe Sosoenën. ²⁰ A rikrik apuh pamëh to ip, ka ma to, me a ma tope hik kurus ee. ²¹ Ka rui' tutuvuh eh to antoen non o 50 kilogram to taru tane' ma' akis ko oon en pa napan. Ivëhkëk, a napan to hikta panih a ma taate' hat pee. Ee to vavovoeak ko sosoe vavahat avoe' e ne pe Sosoenën, suk a rui' tutuvuh eh vëh to tane' ma' akis ko oon rae.

17

A Köövo Apuh Rëhrëh

¹ Ka paeh va pa tönim me a poa ankerö' to öt non a toep, nö ma' peö' ko soe pan, "Nö mah! Kö' vataare a oah a ö ne Sosoenën se vakmis vah va in e köövo apuh rëhrëh vëh. E köövo rëhrëh vëh to vëknöm non a vöön apuh to eok non sinten a ma ruen peo. ² A ma te' susunön varih po oeh to nok voh a ma taate' te'te'vaasi'* va'peh me e köövo pamëh. A ma napan pet varih po oeh to nonok vavoh e ne nën. Ee te' va ne manih pee to kaak vörep o voaën ko kokoman pee nun."

* 17:2: A taate' te'te'vaasi' to vëknöm non a ma te' sunön to këh ee pe Apuh e Sosoenën, pare vasunön ne a ma sosoenën vapikpiuk.

³ A Tuvuh Vasio' to puh non manih peö', ko me en peö' manuh pa moeh upin. Manih pa ö pamëh, eö' to ep in a köövo to iho' non pa tah poa erera' to te' me non a ma moeh kiun peo to sosoe vavahat non e Sosenën, to kiun non manih pa sionin a tah poa. E' to te' me non a tönim me a pöök pasun me a havun köm. ⁴ Eö' to ep in e köövo to ohop non o pöök vu ohop erera', pare' ohop non a ma vu vatëk nee to nok pa gol, me a ma mök ep vavih nee to nok voh pa vös voen vapeah. Pare' öt non a kap gol, ka manih koman a kap a ma vu taate' hat, me taate' rëhrëh pe köövo pamëh, ee kurus to puh ne pa kap. E Sosenën to hikta iu rakah non a ma taate' poë varih. ⁵ Manih pa nain e köövo to kiun non o ëhnan to te' non a soe vapipino'. O ëhnan pamëh to soe va non manih pan,

“Vöön Apuh Babiron E' To Vasinan Non A Ma Moeh Köövo Rëhrëh Me A Ma Vu Taate' Hat Kurus Rakah Varih Po Oeh.”

⁶ E köövo pamëh to ip vamët voh a napan pe Sosenën, me a napan varih to vaman ne e Ieesu', ko vavatvus voh ne a soe pe'. E köövo pamëh to kaak voh o era' pee ko kokoman pe' nun. Eö' to ep in a tah pamëh, ko toksean ko pah kokoman vörep e no'.

⁷ Ka ankerö' soe ka neö' pan, “Suk ataeah, kën toksean vörep nom? Eö' se soe ka oah a pusun in a soe vakokoaan pe köövo vëh. Me a pusun in a soe vakokoaan pa tah poa vëh to te' me non o tönim me a pöök pasun, me a havun köm, ko te'te' vah non e köövo. ⁸ A tah poa vëh nën to ep moaan voh nom, e' voh a to'to', ka kuru vëh, e' to hikta te' non. Ivëhkëk, amot e' se tavus këh en ma' pa kove' ruruvun hikto noton, ko peah en ma' ko ro en.† A napan to te' ne manih po oeh ne Sosenën to hikta kiun voh a ëhnëere po puk va po to'to' tamoaan po poen ne' to nok

† 17:8: A tah poa se ro, suk a Sone' Sipsip se mirö' en pe', ke' ro avoes en.

voh o oeh. A napan poë varih se pah töhkak ee pa ö nee se ep a tah poa pamëh. Suk ataeah moaan voh, e' to te' non, ka kuru e' hikta te' non, ivëhkëk, e' se tavus hah en ka napan se ep e pe'.

⁹ “A napan to te' me ne o kokoman vih maaka, ee se nat rakah ee pa tah vëh. O tönim me o pöök pasun, e' to vëknöm non a tönim me a poa tope vëh ne köövo to iho' non. ¹⁰ Ka tönim me a poa pasun, e' to vëknöm non a tönim me a pöök te' sunön. A tönim te' sunön to ro voh ee, ka vatönim me a paeh te' ivëh to te' non kuru, ka vatönim me a pöök se tavus en ma'. Ivëhkëk, o poen ne' se tavus, a matop pe' hikta se te' varë non. ¹¹ Ka tah poa vëh nën to ep moaan voh nom, e' voh a to'to', ka kuru vëh e' to hikta te' non, e' a vatönim me a kukön te' sunön. E' me to te' hop non pa tönim me a poa te' sunön, e' me se ro pet en.

¹² Ka havun köm varih nën to ep voh to vëknöm non o havun te' sunön, ee to hikta tavus te' sunön avoe' ne. Ee se kon kakis, pare tavus o te' sunön va'peh me a tah poa, ivëhkëk, a matop pee to kökööt rakah. ¹³ O havun te' sunön poë varih se vapöh kokoman ee, ko he' o kakis me a tasun manih pa tah poa. ¹⁴ Ee se vapus me a Sone' Sipsip, ka Sone' Sipsip onoah rae. A Sone' Sipsip to vate' a ma te' koman pe', a ma te' poë varih to pënton a Soe Vih, me ee to vaman ko vatet ne a soe man pe'. Ee kurus a napan poë varih se onoah po vapus. Suk ataeah, e' e Sunön va pa ma vu susunön, me e' e Topoan va pa ma te' totopoan kurus varih po oeh.”

¹⁵ Ka ankerö' pamëh soe ka neö' pan, “Eën to ep eom pe köövo rëhrëh vëh to vëknöm non a vöön apuh to eok non sinten a ma ruen. A ma ruen varih to vëknöm ne a ma napan, me a ma vu to, me a ma vute' kurus, me a napan kurus varih po oeh. ¹⁶ Ka havun köm, me a tah poa vëh nën to ep voh, ee se vakihat me ne e köövo rëhrëh. Ee se ihan këh poë a ma ohop pe', ke' pehpeah en, pare

ëen a sionineah, pare ës poë po sura'. ¹⁷ E Sosoenën to he' voh o te' sunön o kokoman marën a nok a tah va'ih, ke' tavus vamanih pa ö ne' to soe moaan vavoh. Ee se vapöh kokoman ko he' a tasun pee manuh pa tah poa. Ee se nonok va ne nën, ke' öök pa ö ne Sosoenën to soe a ö se' öök. ¹⁸ Ke köövo vëh nën to ep voh nom, e' to vëknöm non a vöön apuh to matop non a ma te' sunön varih po oeh avoes.”

18

A Babiron Se Hat En

¹ A tah vëh to hik en, kö' ep in a meh ankerö' to tane' ma' pa vöön va kin ko kunah ma'. E' to te' me non o maaka me o kikis apuh, ko maaka pe' ëman ke non po oeh avoes.

² E' to kokoe' suntan rakah, pare' soe pan,

“A vöön apuh vëh Babiron to hat en, e' to hat en!

E' to tavus en a ö te'te' pa ma tuvuh hat,

e' to tavus en a ö te'te' pa ma tuvuh, hat me a ma

növan hat to te' ne nën,

me a ma növan hat oah rakah to te' ne nën,

³ Suk ataeah, a napan poë varih to vasunön voh ne a ma sosoenën vapikpiuk.

E' to te' va non manih pee to nok a taate' rëhrëh me e köövo pamëh,

ka taate' pamëh to te' va non manih pee to kaak o rui' eh.

Ka ma te' susunön varih po oeh, ee me to vasunön voh ne a ma sosoenën vapikpiuk.

Ka taate' pamëh to te' va non manih pee to nok a taate' rëhrëh me e köövo pamëh.

Me a ma napan varih po oeh to vavavoen kako' voh ne, pare nonok moni' vapeo voh ne.

Suk e köövo pamëh to voen tane' manih pee a ma moeh tah peo ne' to iu non,

ivēhpēhkēk, e' to öt vapeo oah e non pa ma tah ne'
se öt non.”

⁴ Eö' to tēnan a meh te' manuh pa vöön va kin to soe
ma' pan,

“Ma napan peö', eöm se kēh tavus ma' a vöön manem!
Eöm se koe a vamomhē me a te' manem, me a ma taate'
hat pe',
tome' a ma punis pe' kopös a neöm.

⁵ A ma taate' hat pe' to parin a peo vörep, ko te' öök e ne
na manuh kin,
ke Sosoenēn nat tamoaan e non pa ma hat pe'.

⁶ Eöm se nat e nem pa ma taate' hat ne köövo rēhrēh
pamēh
to nok manih pa ma meh te', ko piun hah keah a ma
taate' hat poë varih.

E' to ununun voh a ma taate' hat pe', kee tavus vapeo.

Ivēh, kōm se piun oah pet keah a ma taate' hat ne' to nok
voh, to onöt non a ma taate' hat pe' ne' to nok
manih po upöm te'.

E' to hovēn va'puh voh o rui' eh manih pa kap, ko he' a ma
napan pe Sosoenēn.

Ivēh, ke eöm se hovēn va'puh oah pet o rui' eh manih pa
kap, ko he' varu' eah ke' kaak.

⁷ E' to kē koman hah voh non a ēhnaneah, ko ununun voh
non a ma tah peo vihvih.

Ivēh, kōm se he' punis eah, ke' kon kamis to onöt va
non manih pa ma tah poë varih ne' to nonok voh
non, ke' se ook vörep.

E' koman to sosoe va non manih pan, 'Eö' e köövo sunön
to iho' no' pa matop a ma napan,
ko hikta te' no' a köövo amop ne voe to mēt kēh
voh. Eö' hikta se okook no' ko hikta se taum no'
ta punis.'

⁸ Ivëh, ka ma vu hat rakah se tavus manih pe' po pöh poen ro.

O maë apuh se tavus, me a nap peo se mët, me a napan se vaokook ne.

A sura' se ës vahik a Babiron.

E Sunön, e Sosoenën to te' me non o kikis se kiiki poan, ko piun ke poan a ma vu punis apuh oah rakah.”

⁹ A ma te' sunön varih po oeh to iu tavus voh ne o te' öt ö vörep. Suk a köövo pamëh to voen tane' manih pee, a ma moeh tah peo ne' to iu non, ivëhpëhkëk, e' to öt vapeo oah e non pa ma tah ne' se öt non. Ee se vaokook ne pa ö see ep in o öh va pa sura' to ësës non a vöön. ¹⁰ Ee se sun varo e ne ma' to nanaöp e ne pa huk vatët tome' a punis nö ma' pee, pare soe ma' pan,

“Vaururuan! Vaururuan rakah vöön apuh Babiron!

Eën a vöön apuh parën eh rakah me!

Pa pah aoa' ro nën to kon eöm pa piun in a ma taate' hat nën to nok voh!”

¹¹ A ma nap vavavoen kako' varih po oeh, ee se kokoman e ne pa vöön pamëh, ko vaokook e ne, suk ataeah, a hikta te' se voen tane' hah ta kako' manih pa ma iuun kako' pee.

¹² A ma kako' poë varih, e' a gol, ka silva', vös voen vapeah, mök voen vapeah, me a rara kakaare, me a ma vu rara erera', me o rara silka'. Me a naon ovoavuh vih, me a ma tah to nok ne pa ma riu elepen, me a ma tah nee to nok po naon voen vapeah, me po bras, me po aën, me po vös nee to popoka' ne a mapol. ¹³ Ka ma kako' nee to vavoen voh ne ivarih, sinamon, tö'tö' ënëën, a ma tah ësës ovoavuh vih, a tah uhuh ovoavuh vih, me o voaën, me o vamom nee to nok po naon öliv, me o praoa' vih, me o vuit, me o purmakaö', me o sipsip, me o hös, me o karis, me a ma te' kikiu akuk, me a ma te' nee to öt pa tëëm vavapus. A ma tah kurus varih no a hikta te' se vavavoen hah non. ¹⁴ Ka nap vavavoen kako' se soe vamanih pan,

“Babiron, a ma tah vih varih no a komömah to iu non to ro këh ee pën,
 me a ma ohop vavatëk vavih pën to ro këh ee pën.
 A ma napan hikta se ep hah ka nom oah to öt nom a ma tah poë varih!”

¹⁵ Ka nap vavavoen kako' voh manih pa vöön pamëh, ee se nanaöp rakah e ne po kamis hat vëh no a vöön apuh to kon. Ee se sun varo këh e ne ma' pa vöön me o kokoman karë, ko vaokook ne. ¹⁶ Ee se soe vamanih pan,

“Varenan! Varenan rakah pa vöön apuh vëh!
 Moaan voh, e' to ohop voh non a ma ohop kakaare vihvih,
 me a ma vu ohop erera',
 ko ohop me voh non a ma ohop nee to nok voh pa gol,
 me a ma mök ep vavih voen vapeah nee to mök voh ne!

¹⁷ Pa pah aoa' ro rakah no a ma moni' apuh,
 me vatëk ep vavih poë varih to hik kurus ee.”

Ka ma te' vavanö parö', me a ma te' varih to kiu ne komön o parö', me a ma te' varih to kokon moni' ne pa voen a ma tah va tahi', a napan poë varih to sun varo këh e ne ma' pa vöön va Babiron. ¹⁸ Ee to sun varo ne ma' pare ep ne ma' o öh va pa vöön vëh to ësës non, pare vaokook varenan vamanih pan, “A vöön poanheh to te' va non manih pa vöön apuh vëh?” ¹⁹ Ee kurus to vi peah o vavoan manih pa pasuire, ko vaokook ne pare sosoe ne pan,

“Varenan! Varenan rakah pa vöön apuh vëh!
 A ma tövaneah pa ma parö' varih to nönö voh ne tahi',
 ee to tavus voh o te' öt ö pa ma moni' va pa vöön apuh vëh,
 a pah aoa' ro rakah no a ma tah kurus poë varih to hik ee!

²⁰ Eöm varem pa vöön va kin me a ma napan pe Sosenen,

me a ma te' vanënën soe, me o aposol, eöm se vaeö
 rakah nem pa tah vëh to tavus manih pa vöön vëh.
 E Sosenën to kiiki voh en pa ma taate' pe', ko piun ke
 poan a punis no a vöön vëh to nok voh manih
 peöm.”

²¹ A tah vëh to hik en, ke eö' ep in a ankerö' eh to kon
 a vös apuh kokon vuit, ko vi kunah en pe' manuh tahi'.
 Pare' soe pan,

“A ö vëh nee se vi kunah va in a vöön apuh va Babiron,
 ka napan hikta se ep hah ne poë.

²² Ivëh, ka tanih va pa gita', me a kuru, me a suvin, me a
 ma moeh vu tah tatanih,
 ee hikta se tēnan hah ne a ma vu tanih poë varih
 manih pën.

Ka ma napan varih to vavaasis vahik voh ma' pa ma vu kiu,
 ee hikta se ep hah ne a ma napan poë varih to te' hah
 ne manih pën.

A tanih va pa ma tah nonok taēn,
 no a napan hikta se tēnan hah ne manih pën.

²³ O ēman va po ram, nee se hikta se ep hah ne manih pën.
 Ka rivoeero te' tövaen, me a köövo tövaen to iu vaen ne,
 ee hikta se tēnan hah ne raoe manih pën.

Moaan voh a ma napan voh pën varih to matop voh ne a
 ma kiu moni', ko te' ne a nap sunön öt ö pa matëera
 ma napan.

Ke eën Babiron, eën to nonok voh nom a ma ëto' orora' te'
 manih pa ma upöm napan va po oeh.”

²⁴ E Sosenën to he' punis a vöön va Babiron, suk o era'
 po te' vanënën soe, me a ma napan pe Sosenën to tako'
 voh koman pa vöön pamëh.

¹ A tah vëh to hik en, kö' tēnan a tah to te' va non manih pa napan peo to vavapoeh ne manuh pa vöön va kin to vaëhëh va ne manih pan,

“Ea se kë a ëhnan e Sosoenën!

E Sosoenën pea a paeh ro to kon hah a ra,

e' o maaka pea me e' e Apuh pea pare' te' me non o kikis.

² Manih pa taate' man, me a taate' totoopin pe', e' se kiiki non a ma napan.

E köövo apuh rëhrëh vëh to mirö' voh a ma napan varih po oeh pa taate' rëhrëh pe', pa ö no a napan poë varih to nö kee e Sosoenën ko vasunön ne a ma sosoenën vapikpiuk.

Ivëh, ke Sosoenën piun hah keah a hat.

E Sosoenën to he' punis poan, suk e' to ip vamët voh a ma nap kiu pe', ko era' pee tako'.”

³ Kee vaëhëh hahah kov ee ma' pan,

“Ea se kë a ëhnan e Sosoenën!

O öh va pa sura' vëh to ës pa vöön apuh to pepeah tamooan e non ma'.”

⁴ Ko 24 te' sunön to te' ne paan e Sunön, me a tana' tah to'to', ee to vatokon, pare vasunön ee pe Sosoenën to iho' non pa ö ihiho' pa te' sunön, ko sosoe ne pan,

“Oman rakah, ea se kë a ëhnan e Sosoenën!”

⁵ Ka manih pa ö ihiho' pe Sosoenën, eö' to tēnan a paeh te' to vaato tane' ma' nën, to soe ma' pan,

“Kë a ëhnan e Sosoenën pea,

eöm a ma te' kikiu pe Sosoenën,

eöm a ma te' to kë nem eah,

eöm a ma te' to te' me nem o ëhnan,

me eöm a nap hik to ëhnan,

Eöm kurus se kë a ëhnan e Sosoenën!”

A Sone' Sipsip Se Vaen, Kee Nok A Taëen Apuh

⁶ Kö' tēnan a tah to te' va non manih po vaato pa nap peo, vamanih po tamanoan va pa totruen apuh, me vamanih pa kara to kon. Eö' to pēnton raeo to vaēhēh ne pan,

“Ea se kē a ēhnan e Sosoenēn!

E Sunön pea, E Sosoenēn A Kikis Vi, pare' te' me non o kikis. Kuru, e' to te' non a te' Sunön.

⁷ Kuru ea se te' vaeö rakah no,
ko kē no a ēhnaneah.

Pe' o poen vaen pa Sone' Sipsip to tavus en.

Ke köövo tövaen pe' to vamatop e non pa vaen.*

⁸ E Sosoenēn to he' poan o ohop vih maaka, kakaare, matan vavih,
ke' ohop en.”

O ohop kakaare matan vavih pamēh, to vēknöm non a taate' vih no a napan pe Sosoenēn to nonok ne.

⁹ Ka ankerö' soe ka neö' pan, “Kiun töön a soe vēh, ‘Vaeö rakah pa ma napan varih ne Sosoenēn to vaeo manih pa taēēn apuh va po vaen va pa Sone' Sipsip.’ ” Pare' soe pet en pan, “A soe vēh, e' a soe vamaman pe Sosoenēn.”

¹⁰ Ivēh, kö' vatokon pa havin mon a ankerö' pa vasunön eah, ivēhkēk, e' to soe ka neö' pan, “Eēn se koe a nok va nēn! Suk, eö' a meh te' kikiu varoe to te' va e no' pēn, me a ma kea pēn varih to vaman ne e Ieesu', ko vavatvus nem a ēhnaneah. Eēn se vasunön varoe nom e Sosoenēn a paeh! Suk a Tuvuh Vasio' pe Topoan to kunkuin non o te' vanēnēn soe pa vatvus a soe pe Sosoenēn, me o te' varih to vatvus ne a ēhnan e Ieesu'.”

A Te' To Tok Pa Hös Kakaare

¹¹ Eö' to ep in o hopa' va pa vöön va kin to taperet ka hös kakaare tavus ma'. Ka te' to iho' non pa hös a ēhnaneah

* 19:7: A Sone' Sipsip se vaen me e köövo pe', e' a soe vapipino' va pe Ieesu' Kristo se hah ma' pa kon a napan pe Kristo, kee nö ko te' va'peh tamoan me ne poē.

ivëh, “A Te' To Matop Non A Taate' Totoopin Varoe, Me E' To Matop Vavih Non A Kiu Pe'.” A taate' kiiki pe' manih po vapus, me manih pa ma hat pa napan, e' to vavatet non sih a taate' totoopin rakah. ¹² A mataneah to ësës va non manih po sura', pare' te' me non a ma uvan peo va pa te' sunön manih pa pasuneah. Manih pa sionineah, o pöh ëhnan to te' non no a hikta meh te' to nat non, e' varoe a paeh to nat non. ¹³ O ohop vëh ne' to ohop non no o era' to pupui voh, † kee poka' ne poë, “A Soe Pe Sosoenën.” ¹⁴ A nap vëvënsun va manuh pa vöön va kin to tok pa ma hös kakaare pee ko suksuk nö ne poë, ko ohop ne a ma ohop kakaare voon matan vavih vörep. ¹⁵ O rapis rë kakakni to huh tavus tane' no ma' pa rivoneah. E' se ip vamët a ma vute' varih to vakihat me ne poë po rapis rë pamëh. E' to te' me non o kikis pa matop a ma napan varih po oeh, e' se vakmis a ma napan varih to këh voh e Sosoenën, a tah pamëh to varës non poan. ¹⁶ Manih po ohop pe', me manih pa moneah, o kiun vëh to te' non,
SUNÖN VA PA MA VU SUSUNÖN, ME TOPOAN VA PA MA
TE' TOTOPOAN.

¹⁷ Kö' ep in a ankerö' to sun non matan a potan, to vavaoe non o növan kurus varih to nönö va ne manih akis, pan, “Eöm se nö ma' ko vatönun manih pa taëen apuh ne Sosoenën to vamatop! ¹⁸ Eöm se nö ma', paröm ëen o raraun sioniiro te' susunön to mët voh, me a nap susun va pa nap vëvënsun, me a nap vëvënsun, me a raraun i ro hös, me a napan to tok ne po hös, me a ma napan kurus, me a nap taihan, me a nap kikiu akuk, me a napan varih to te' ne o ëhnan, me a napan hikto ëhnan.”

¹⁹ Kö' ep in a tah poa, me a ma nap susunön va po oeh, me a ma nap vëvënsun pee to vatönun. Ee to iu vapus me ne a Te' vëh to iho' non pa hös va'peh me a ma nap

† 19:13: O era' vëh to tane' voh ma' po te' varih ne' to vakihat me non, ko era' pee tako' voh manih po ohop pe'.

vëvënsun pe'. ²⁰ A tah poa va'peh me a te' vanënën soe pikpiuk, e' to vanö en pee pa nohnoh. A te' vanënën soe pikpiuk pamëh to nonok ke non a tah poa a ma tah vatoksean. Ka manih pa taate' pamëh, e' to pikpiuk voh non a ma napan, kee kon o vëknöm va pa tah poa, me a ö nee to kë voh ne a tah nö'nës va pe'. A tah poa, me a te' vanënën soe pikpiuk, no a Te' vëh to iho' non pa hös kakaare to vi to'to' en na pee pon manuh pa kove' sura' ororan to ësës tamoaan non po vös salpa'. ²¹ Ka te' vëh to tok non pa hös, to ip vamët en pa nap vëvënsun po rapis rë vëh to tane' no ma' pa rivoneah. Ko növan mahun rakah ee pa ëën a ma sioniira ma nap vëvënsun poë varih.

20

E Susun Po Ora' Hat To Te' Non Pa Nohnoh Po 1,000 Kirismas

¹ Ivëh, kö' ep in a ankerö' to kunah tane' ma' pa vöön va kin. E' to öt non a ki' va pa kove' ruruvun hikto noton va'peh me o urih eh. ² E' to öt töön non a kuru' apuh, a kuru' vatamoaan voh vëh. A kuru' vëh, e susun po ora' hat, a te' to vakihat me a rora, me e' to vavateen non sih a ma napan pa hat. A ankerö' to noh töön poan po uris eh, ke' te' antoen non po 1,000 kirismas. ³ A ankerö' to vi kunah poan manuh pa kove' ruruvun hikto noton, ko panih pip en na pe' po hōpa', suk a ö ne' se nat non tavus hah ma' pa piuk vatëh a ma napan. E' se te' antoen non po 1,000 kirismas, ka ankerö' pah vatvus hah poan, ke' vavih ro vah non pa ma si' poen.

⁴ Eö' to ep me a ma ö ihiho' pa te' sunön no a ma napan to iho' ne. A ma te' poë varih no a ma meh te' to moes kurus voh a ma ko'koeere, kee mët vahik ee. A ma meh to moes kurus a ma ko'koeere, suk ee to vaman voh ne e leesu', ko vatvus voh ne a ëhnaneah, ko öt vakis voh ne a soe pe Sosoenën. Ee me to hikta vasunön voh ne a tah poa va'peh me a tah nö'nës va pe', pare hikta kon voh manih

pa naire me pa koreere o vëknöm pe'. Ee to kon hah o to'to', ko iho' ne pa ma ö ihiho' pa te' sunön. E Sosoenën to he' raeo a kiu va pa kiiki a ma taate' pa napan. Pare te' va ne manih po te' sunön va'peh me e Kristo po 1,000 kirismas. ⁵ A ma meh napan varih to mët voh to hikta kon voh o to'to', ee se anoeh ne o 1,000 kirismas se oah voh. A tah vëh, e' a sun momoaaan tane' hah pa mët. ⁶ A ma napan varih to sun tane' hah momoaaan pa mët, ee se vaeö rakah. Suk ataeah, ee a ma te' vivihan pe Sosoenën, ke' hikta se vate' non raeo po vahutët, ko vaho' me raeo pa kove' sura' ororan vëh to ësës tamoaaan non po vös salpa', ka tah vëh, e' a vapöök mët. Ee se te' va ne manih pa ma te' ësës he' pe Sosoenën me e Kristo. Ee se te' ne a ma te' sunön va'peh me e Kristo komön 1,000 kirismas.

E Susun Po Ora' Hat To Kon Vahat

⁷ O 1,000 kirismas to oah ee, ka ankerö' se peret ken pe susun po ora' hat pa kove' ruruvun hikto noton, ke' tavus këh en ma' pa nohnoh. ⁸ E' se tavus ma', pare' taneo en pa piuk a ma napan varih to te' ne ma' po taana' noton in o oeh, o vute' va pe Gog, me Megok. E susun po ora' hat se ununun raeo, pare' kunkuin o vapus ko vapus me e Sosoenën. Ee to te' peo va ne manih po kösan vëh sinten tahi'. ⁹ Ee se nö po oeh avoes, pare tapön a vöön no a ma napan pe Sosoenën to te' ne, a vöön pamëh ne Sosoenën to iu oah rakah non. Ivëhkëk, o sura' se tane' ma' pa vöön va kin ko pah ës vahik en pee. ¹⁰ E susun po ora' hat to piuk voh raeo, ivëh, ke Sosoenën vi kunah en pe' manuh pa kove' sura' ororan to ësës tamoaaan non po vös salpa', pa ö no a tah poa, me a te' vanënën soe pikpiuk to te' tamoaaan ne. Ee se kakamis tamoaaan rakah e ne pa popoen me pa potan.

O Kiiki Apuh To Tavus En

¹¹ Eö' to ep me a ö ihiho' apuh kakaare pa te' sunön, ko ep me eö' pa pah Te' to iho' non nän. O oeh me akis to ro këh ee pe', ko hikta te' hah ne. ¹² Kö' ep in a nap mët hikto ehnan, me a napan akuk to te' ne, ee to sun ne pa matan a ö ihiho' pa te' sunön. Ka te' sunön ta', ka ma ankerö' kakap ee pa ma puk pa ep pa ma tah to kiun suk non a ma tah no a napan poë varih to nonok voh ne, pare pah kap pet ee po puk vëh, no a ehnan a napan varih se te' to'to' va'peh me ne e Sosoenën. Ke Sosoenën kiiki a ma napan pa ma taate' voh pee, me a ma tah nee to nonok voh ne, pa ö ne' to kiun va non manih po puk. ¹³ A ma napan varih to mët voh tahi', to nö, pare sun po vahutët pe Sosoenën. A napan varih to mët moaan voh ka apeere nö manuh pa vöön pa nap mët, me o te' varih to te' ne pa mët, to nö, ee me to sun po vahutët pe Sosoenën. Ke Sosoenën, a tökiiki vahutët, to kiiki papaeh raoe, to onöt non a ma taate' nee to nok voh. ¹⁴ Ke Sosoenën vahik en pa vöön pa nap mët, me a mët. A poa tah poë varih to hikta te' hah ne, suk e Sosoenën to vi en na pee pon manuh pa kove' sura' ororan vëh to ësës tamoaan non po vös salpa', ka tah vëh, e' a vapöök mët. ¹⁵ Ka napan kurus varih no a ehneëre to hikta te' non manih po Puk va po To'to', ee se vi kunah na raoe manuh pa kove' sura' ororan apuh to ësës tamoaan non po vös salpa'.

O Oeh Me A Akis Voon To Tavus

21

¹ Eö' to ep in o oeh me a akis voon to tavus ma'. A akis me o oeh vamoaan to hik ee, me a tahi' to hikta te' hah non. ² Eö' to ep pet me in a vöön voon vasio' vëh a Jerusalëm to kunah tane' ma' manuh pa vöön va kin pe Sosoenën. E' to te' me non o vatëk vih vamanih pe köövo tövaen, pare' vamatop ke non e voe pe'. ³ Eö' to tēnan

o vaato apuh to tane' ma' pa ö ihihö' pe Sunön to soe vakis ma' pan, “Pöntön öm! E Sosenen se te' va'peh me e non pa ma napan, e' se te' topnin non raoe, kee te' ne a ma napan pe Sosenen. ⁴ E' se hiuk va'na' këh en pee pa hunun matëere, ka napan hikta se mëtmët hah ne, me ahik hah to kokoman punis, me a hikta kon kamis. A ma tah to te' voh ne to hik kurus rakah ee, me ahik hah to vaokook.”

⁵ Ka Te' vëh to iho' non pa ö ihihö' pa te' sunön soe pan, “Pöntön ah! Eö' to vavate' vavoon hah no' a ma moeh tah!” Pare' soe pet pan, “Kiun töön a ma tah varih manih, suk a soe vëh a pah man rakah to onöt e non pa ö no a ma napan kurus se vaman rakah ee pe'.” ⁶ E' to soe pet ka neo' pan, “A ma tah kurus varih to tanok vahik ee. Eö' varoe kuru a taneo pa ma moeh tah, parö' vasuksuk hah no' ma'. Eö' a Taneo in a ma tah kurus, me eö' a Vahik in a ma tah kurus. A te' se keh manoe non, eö' se he' eah a ruen to tane' no ma' pa rën va po to'to'. E' se kon vamanih po he' pe', a hikto voen nën. ⁷ Ka te' se keh öt vakis non o vaman ko onoah po vapus va pa taate' hat, eo' se he' eah a ma tah poë varih, kö' se te' no' e Sosenen pe', ke' se te' non e koa' peö'. ⁸ Ivëhkëk, eteh to nanaöp non ko vahuk hah këh o vaman, me eteh to hikta vaman non, me a nap nonok a ma moeh taate' hat rakah, me a ma te' ipip vamët te', me a ma te' rëhrëh, me a ma te' to orora' ne o upöm te', me a ma te' to vasunön ne o sosenen vapikpiuk, me a nap pikpiuk, ee a pap te' poë varih se nö pa kove' sura' ororan to ësës tamoan non po vös salpa'. E' a vapöök mët.”

A Jerusalem Voon

⁹ Ka paeh va pa tönim me a pöök ankerö' varih to öt ne pa tönim me a pöök toep varih, to te' me ne a ma tah hat marën a mirö' a napan pa vahik o heve pe Sosenen, to nö ma' peö' pare' soe pan, “Nö mah, kö' vataare a

oah e muriaknan pa Sone' Sipsip to vaen vahik me en pe'." ¹⁰ Ka Tuvuh Vasio' puh rakah en manih peö', ka ankerö' me en peö' manuh pa tope a pah apuh, ko vakin vörep. E' to me a neö' pa vataare a vöön voon vasio' vëh, a Jerusalëm, a vöön pe Sosenën to kunah tane' ma' pa vöön va kin. ¹¹ O maaka kakis apuh pe Sosenën to ëman non pa vöön pamëh. O ëman pe' to ep vamanin rakah e non, vamanih pa vös saspä' to para' maaka vörep va non manih po siroak. ¹² A vöön apuh pamëh to te' non a kiikin va kin, pare' te' non o havun me a pöök ankerö', a ma papaeh to sun nö ne matan o havun me o pöök hopa'. Manih po hopa' to kiun non a ma ëhnëero havun me a pöök sipuiira napan va Israël. ¹³ E' to te' non a ma kukön hopa' pa pah papan, o kukön pa ö no a potan to pepeah ke no ma', ko kukön pa ö no potan to kukunah ke non, ko kukön pa papkiruk, me o kukön pa papmatö. ¹⁴ A kiikin in a vöön pamëh nee to eok voh ke' tok non na pa tonun in a havun me a pöök vös, ke' ötöön vakis non ma' a kusin a kiikin, pare' te' non a ëhnëero aposol pa Sone' Sipsip to kiun ne nën.

¹⁵ A ankerö' vëh to vavaato me voh a no neö', to öt non o tokon nee to nok voh pa gol marën a vatoe a rë pa vöön, me a ma hopa', me a kiikin. ¹⁶ A vöön a totoopin pa taana' ö noton, a papanö', me a rë pa vöön, e' o pöh vatoe rakah. A ankerö' to vatoe en pa rë, me a papanö' pa vöön po tokon pe', ka vöön to antoen va non manih pa 2,400 kiromita'.

¹⁷ Ka ankerö' vatoe en pa po' pa kiikin ke' antoen va non manih pa 66 mita'. O vu vatoe pamëh no a ankerö' to vatet no a napan to vavatoe ne a ma tah. ¹⁸ A kiikin pamëh to tavi non a vöön, ne Sosenën to eok po vös saspä', ka vöön to eok non pa gol varoe, ke' ëman va non manih po siroak. ¹⁹ O vös varih to vakusin ne pa kiikin pamëh, to eok ne pa ma vu vös voen vapeah rakah. A vös vih vamomoaan to

vakusin non pa kiikin, e' a vös saspä'. Ka vapöök vös, e' a vös vovoa'ruvi, a vös sapaëa'. Ka vakön vös, e' a kakaare, e' a vös aget. Ka vataana', e' a vös pepere', e' a vös ëmeral.
²⁰ Ka vatönim, e' a vös sadönikis, e' to erera' ko kakaare. Ka tönim me a paeh, e' a vös konilian, e' a erera'. Ka vatönim me a pöök, e' a vös krisolaët, e' a totomoen. Ka vatönim me a kukön, e' a vös beril, e' a meh vu vös pepere'. Ka vatönim me a taana', e' a vös topas, e' a meh vu vös totomoen. Ka vahavun, e' a vös krisopres, e' a pepere' me e' to totomoen. Ka vahavun me a paeh, e' a vös haëasin, e' a meh vu vös vovoa'ruvi. Ka vahavun me a pöök, e' a vös ametis, e' a meh vu vös erera'.
²¹ O havun me o pöök hopa' va pa kiikin poë varih ne Sosoenën to eok po havun me o pöök mök voen vapeah. A ma hanan varih koman a vöön to eok ne pa gol, ko ëman va ne manih po siroak.

²² Eö' to hikta ep no' a Iuun Hinhin Apuh koman a vöön apuh pamëh. E Apuh, e Sosoenën A Kikis Vi va'peh me a Sone' Sipsip, ee pon to te' va ne manih pa Iuun Hinhin Apuh.
²³ A vöön pamëh, a hikto maaka va pa potan, me a sivö se vamaaka non a vöön, suk o maaka kikis apuh pe Sosoenën koman to ëman ke non pa vöön. Ka Sone' Sipsip te' va non manih po maaka va pa vöön.
²⁴ A ma moeh vu napan se nönö vah ne koman o maaka va pa vöön pamëh. Ka ma te' sunön va pa ma muhin kurus se te'te' ne ma' a ma kokoek pee manih pe'.
²⁵ A ma hopa' va pa vöön to hikta se papanih ne, ee se te' taperet e ne, suk a hikta popoen manih pa vöön pamëh.
²⁶ A ma tah kokoek me a ma moni' pa napan kurus, ee se te' ma' manih pe'.
²⁷ Ivëhkëk, a ma nap pikpiuk, me a nap nonok a ma vu taate' hat, me a ma te' rëhrëh, ee se hikta vos rakah pa vöön pamëh. A ma napan varoe varih no a Sone' Sipsip to kiun töön voh a ma ëhnëëre manih komön o puk va po to'to' tamoaan.

22

E Jon To Ep In A Ruen, Me O Naon Va Po To'to'

¹ A ankero' to vataare me en peö' pa pah ruen apuh, a ruen va pa he' o to'to' tamoan. E' to ëman va non manih pa ö no siroak to ëman va non. E' to koko tane' no ma' pa ö ihiho' pa te' sunön va'peh me a Sone' Sipsip, ² pare' koko topnin non a hanan va pa vöön. Manih sinten a poa pap ruen, o naon to he' non o to'to' manih pa ma napan, to sun non. Komön o pöh kirismas pa ma sivö kurus, o naon pamëh to vovoa' non. Ka ma pa' naon, e' marën a vato' hah a ma napan kurus. ³ Ka ma tah kurus ne Sosenën to rës rakah non, ko iu vahik non raoe, a ma tah poë varih hikta se te' ne.

A ö ihiho' pa te' sunön va'peh me a Sone' Sipsip to te' non pa vöön pamëh. Ka ma te' kikiu pe Sosenën se kiu ne manih pe'. ⁴ Ee se te' va'peh me ne pe', ko kute' e ne pa mataneah. Ke' kiun a ëhnaneah manih pa ma naire. ⁵ Ka popoen hikta se te' hah non, kee hikta se iu hah ne o ëman va pa potan me o ram. Suk e Sosenën, e Apuh se he' e non po ëman manih pa ma napan. Ka napan poë varih se te' va ne manih po te' susunön pa ma tamoan.

E Ieesu' Se Hah En Ma'

⁶ Ka ankero' soe ka neo' pan, “A ma soe varih to para' man, eöm a ma napan to se vaman rakah. E Sosenën, e Apuh to vanö ma' a Tuvuh Vasio' pe' pa kunkein o kokoman po te' vanënën soe, marën a vatvus a ma soe pe'. E' to vanö ma' a ankero' pe' pa vataare a ma nap kiu pe' a ma tah kurus se tavus vëvëhö' ee. ⁷ E Ieesu' to soe pan, “Pënton öm, eö' se nö vëvëhö' eo' ma' manih peöm. A ma napan to vavatet ne a soe pe Sosenën to te' non komön o puk vëh, pa ma tah se tavus amot, a ma napan poë varih se vaeö.”

⁸ Eö' e Jon, to tēnan ko ep a ma tah kurus varih, parö' vatokon havin mon a ankerö' vėh to vataare a neo' a ma tah varih pa vasunön eah. ⁹ Ivėhkėk, e' to soe pan, "Eėn se koe a nok va nėn! Eö' a meh te' kikiu to te' va e no' pėn, me a ma kea pėn varih o te' vanėnėn soe, me a napan varih to vavattet ne a soe to te' non komön o puk vėh. Eėn se vasunön varoe nom e Sosoenėn a paeh". ¹⁰ E' to soe ka neo' pan, "A soe pe Sosoenėn to te' non komön o puk vėh sėn nat nom koaan nom. Suk o poen ne Sosoenėn to iu nok non a ma tah poė varih to öök vatėt en. ¹¹ Ivėh, ka napan varih to nonok vatėh ne a ma taate' hat, ee se pah te' ne pa nok a ma taate' hat. Ka napan varih to nonok ne a taate' te'te'vaasi', e'e se pah te' ne nėn. Ka napan varih to nonok ne a taate' vih, e'e se te' ne pa nok a taate' vih. Ka napan varih to te' ne pa taate' vivihan, ee se pah te' vivihan ne, pare nat ne nonok hah ne a taate' hat, suk ataeah, e Ieesu' se keh nö vėvėhő' en ma', ahik hah, ta tėem nee se panih a ma taate' hat pee."

¹² E Ieesu' to soe pan, "Pėnton öm, eö' se nö vėvėhő' ma', eö' se te' ma' o voen marėn a he' papaeh a ma napan to onöt non a ma taate' nee to nok voh. ¹³ Eö' varoe kuru a taneo pa ma moeh tah, ko se te' no' pa vahik pa ma moeh tah. Eö' a pusun in a ma tah kurus, parö' vavahik hah nö no' a ma tah nö' to nok voh.

¹⁴ A ma napan varih to vaman voh e Ieesu' ko era' pe' pupui a ma ohop pee, ee se vaeö. Ee to onöt e ne pa kon a taėen manih po naon va po to'to', me ee to onöt e ne pa ho manuh po hopa' va pa vöön. ¹⁵ A ma nap orora' te', me a napan to te' ne pa taate' rėhrėh, me a nap ipip vamėt te', me a napan varih to vasunön ne a tah nö'nės, me a nap pikpiuk, me a napan varih to te' ne pa taate' popoen, a ma napan kurus varih se te' tavus kėh e ne pa vöön pe Sosoenėn, a vöön Jerusalėm.

¹⁶ Eö' e Ieesu', to vanö voh nös a ankero' peö' manih peöm, ke' vatvus ka neöm a soe manih peöm o kum te' varih to vaman a no neo'. Eö' e koa', to tane' voh ma' po vute' pe Devit. Eö' a tovia' vëh, to ëman vamaaka no' sih pa pöstakah.

¹⁷ A Tuvuh Vasio' me e köövo pa Sone' Sipsip to soe pan, 'Nö mah!' Ka ma napan to pënton a soe pamëh se soe pet ee pan, 'Nö mah!' Keteh to manoe ko iu kaak non, e' se nö ma' ko kaak, e' se kaak tane' pa rën to he' non o to'to' to te' va non manih po he' akuk pe Sosoenën.

¹⁸ Eö' to he' a soe kakis manih pa napan varih to pënton a soe pe Sosoenën to te' non komön o puk vëh. Ta pah te' se keh vatom pet ta meh soe manih pa soe vëh, a ma tah hat vörep varih ne Sosoenën to sosoe non komön o puk vëh, e' se ununun ken pa te' pamëh. ¹⁹ Ka te' se keh kon ke ta pah ö soe va pa soe pe Sosoenën to kiun non komön o puk vëh, e Sosoenën se kon këh en pe' pa taëen va po naon to he' non o to'to'. E' se hikta te' hop non pa vöön pe Sosoenën vëh no puk to vavahutët e non."

²⁰ A te' vëh to vatvus a soe va pa ma tah kurus varih, e' to soe pan, "O pöh man rakah, eö' se nö vëvëhö' eo' ma'." Oman! Apuh Ieesu', eën se nö rakah ma'.

²¹ O ururuan pe Apuh e Ieesu' se te' va'peh me non a napan kurus pe Sosoenën. Oman!

SOE A TO'TO'

The New Testament in the Vasui (Tinputz) Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Vasui long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Vasui (Tinputz) (Tinputz)

Dialect: Vasui

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 27 Sep
2019

f779a4b1-4c33-58ed-ae43-2686ceb877fb